ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 29.06.1964 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

133

VYHLÁŠKA
Ministerstva dopravy
z 29. júna 1964
o cestnom prepravnom poriadku

Ministerstvo dopravy po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi ustanovuje podľa § 7 a 19 vl.nar. č. 36/1951 Zb., ktorým sa vykonáva zákon o úprave podnikania v cestnej doprave, a na vykonanie príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. a Hospodárskeho zákonníka č. 109/1964 Zb.:

Všeobecné ustanovenia

§ 1

(1) Cestný prepravný poriadok (ďalej len „prepravný poriadok“) podrobne upravuje práva a povinnosti i zodpovednosť pri preprave cestnými vozidlami pre cudziu potrebu medzi organizáciami a osobami zúčastnenými na preprave (§ 3); neupravuje ceny a cenové podmienky.*)

(2) Prepravný poriadok neplatí

a) pre hromadnú prepravu osôb autobusmi, zahrnutú do mestskej hromadnej dopravy osôb,**)

b) pre cestnú prepravu vykonávanú v rámci združenej prepravy spoločne s iným druhom dopravy, pokiaľ boli pre združenú prepravu vydané samostatné prepravné podmienky,***)

c) pre prepravy, pre ktoré platia medzinárodné dohovory.

(3) Pre prepravu pre cudziu potrebu vykonanú v stave núdze alebo ako občianska výpomoc platia ustanovenia prepravného poriadku, len ak tak bolo dohodnuté.

§ 2

Ustanovenia prepravného poriadku sa musia uplatňovať tak, aby sa zabezpečoval záujem celej spoločnosti a aby sa úlohy cestnej dopravy plánované na uspokojovanie prepravných potrieb občanov a organizácií plnili s najväčšou hospodárnosťou.

§ 3

Organizáciami a osobami zúčastnenými na preprave cestným vozidlom pre cudziu potrebu sú

a) organizácia alebo osoba, ktorá vykonáva prepravu osôb a vecí pre cudziu potrebu (ďalej len „dopravca“),

b) v preprave osôb cestujúci, a pokiaľ ide o nepravidelnú hromadnú prepravu osôb, objednávateľ a účastníci tejto prepravy,

c) v základnej doprave prepravca, t. j. organizácia, ktorá je povinná v návrhoch prepravných plánov uplatňovať požiadavky na prepravu odosielateľ, (osoba alebo organizácia, ktorá uzaviera prepravnú zmluvu s dopravcom) a prijímateľ zásielky.

§ 4

Ministerstvo dopravy môže po prerokovaní so zúčastnenými ústrednými orgánmi vydať k jednotlivým ustanoveniam prepravného poriadku podrobnejšie prepravné podmienky, ktoré uverejní v Prepravnom a tarifnom vestníku Ministerstva dopravy.

PRVÁ ČASŤ
PREPRAVA OSÔB

Základné ustanovenia

§ 5

Preprava osôb sa vykonáva ako hromadná alebo nehromadná a ako pravidelná alebo nepravidelná, a to zásadne vozidlami, ktoré sú vyrobené a zariadené pre prepravu osôb. Na nákladných automobiloch a na nákladných prívesoch a návesoch možno osoby prepravovať len výnimočne (§ 33).

§ 6

(1) Cestujúci, ktorý splní podmienky ustanovené prepravným poriadkom a tarifou, má právo, aby ho dopravca do mesta určenia prepravil riadne a včas. V nepravidelnej hromadnej doprave osôb objednávateľ prepravy sám i účastníci prepravy splnia dojednané podmienky a podmienky ustanovené prepravným poriadkom.

(2) Cestujúci a v nepravidelnej hromadnej preprave jej účastníci sú povinní uvedomelou disciplínou, dodržiavaním pokynov dopravcu, zachovávaním prepravného poriadku a ostatných predpisov súvisiacich s prepravou osôb, ako aj všeobecných pravidiel socialistického spolužitia prispievať k poriadku, bezpečnosti a plynulosti osobnej prepravy.

(3) Pracovníci dopravcu poverení kontrolou dopravnej služby, ktorí majú kontrolný odznak alebo kontrolný preukaz, a pracovníci dopravcu v rovnošate pri výkone dopravnej služby (ďalej len „oprávnení pracovníci“) môžu dávať cestujúcim a účastníkom prepravy pokyny v záujme bezpečnosti a plynulosti dopravy. Ide najmä o pokyny týkajúce sa nastupovania a vystupovania, umiestnenia cestujúcich vo vozidlách, uvoľnenia určitého priestoru vo vozidlách, pripustenia batožín na prepravu a ich uloženia a zachovania pokoja a poriadku vo vozidlách.

(4) Oprávnení pracovníci môžu ďalej robiť úkony, ktorými sa zabezpečuje a kontroluje plnenie prepravných a tarifných podmienok.

§ 7
Vylúčenie osôb z prepravy

(1) Do vozidla nemajú prístup alebo sa z prepravy môžu vylúčiť osoby opité a osoby, ktoré pre chorobu, mimoriadne znečistenie odevov alebo z iných dôvodov môžu byť cestujúcim na ťarchu. Dopravca je oprávnený z prepravy ďalej vylúčiť

a) osoby bez platného cestovného lístku, ktoré nesplnia povinnosť zaplatiť cestovné a prepravné, prípadne prirážky a pokuty,

b) osoby, ktoré ohrozujú bezpečnosť premávky, svoju vlastnú alebo ostatných cestujúcich, a osoby, ktoré aj po upozornení oprávneného pracovníka nezachovávajú ustanovenia prepravného poriadku.

(2) Vylúčenie z prepravy po začatí cesty treba uskutočniť tak, aby sa neohrozilo zdravie alebo bezpečnosť osoby vylučovanej z prepravy.

(3) Cestujúci, ktorý bol z prepravy vylúčený neprávom, má právo na vrátenie cestovného, prípadne dovozného.

PRVÁ HLAVA
HROMADNÁ PREPRAVA OSÔB

Prvý oddiel
Pravidelná preprava osôb

§ 8
Vykonávanie pravidelnej prepravy

(1) Pravidelná hromadná preprava osôb sa vykonáva zásadne na autobusových tratiach, ktoré sú uvedené v platných cestovných poriadkoch alebo inak zverejnené.

(2) Autobusové trate sa musia viesť tak, aby sa pri zachovaní hospodárnosti dopravy prepravné potreby občanov uspokojili v najväčšej možnej miere.

(3) Na autobusových tratiach sa môže zaviesť prevádzka, v ktorej cestujúci je povinný niektoré úkony spojené s platením cestovného (dovozného), prípadne so zaobstaraním cestovného lístka urobiť sám.

§ 9
Cestovné poriadky

(1) Dopravca zostavuje a vydáva vývesné cestovné poriadky autobusových tratí a predajné knižné cestovné poriadky. Cestovné poriadky autobusových tratí Československej štátnej automobilovej dopravy (ČSAD) sa zostavujú pre jednotlivé kraje (krajské cestovné poriadky). Knižné cestovné poriadky musia podávať presný prehľad o celkovom usporiadaní pravidelnej prepravy osôb ČSAD v kraji a o premávke na jednotlivých autobusových tratiach a občanom umožňovať ľahké vyhľadanie potrebného spojenia; výrazným spôsobom musí byť v nich označený deň, od ktorého platia, a deň skončenia platnosti.

(2) Dopravca je povinný na každej zastávke jednotlivej autobusovej trate - s výnimkou mimoriadne zriadených dočasných zastávok - vyvesiť vývesný cestovný poriadok. Pre informáciu občanov sa cestovné poriadky vyvesujú aj na iných miestach (v autobusoch, v zariadeniach dopravcu, na autobusových staniciach, v železničných staniciach a pod.).

(3) Cestovný poriadok jednotlivej autobusovej trate musí obsahovať

a) číslo a názov autobusovej trate,

b) názov dopravcu,

c) mená zastávok s údajom ich vzdialenosti v km od východiskovej zastávky,

d) číselné označenie jednotlivých spojov,

e) čas odchodu spoja z každej zastávky; pri konečných zastávkach spoja čas príchodu,

f) podmienky, za ktorých cestujúci môže použiť určitý spoj, najmä údaje o tom, v ktorých dňoch alebo v ktorom časovom období spoj nepremáva, v ktorých zastávkach pravidelne nezastavuje, ktorý spoj môžu prednostne použiť určité skupiny cestujúcich a na ktoré spoje možno alebo treba zakúpiť miestenku,

g) ak ide o vývesný cestovný poriadok, ešte deň, od ktorého platí.

(4) Na zastávkach tratí s mimoriadnou hustotou spojov môže dopravca vyvesiť zjednodušené cestovné poriadky.

(5) Trvalé zmeny cestovného poriadku musí dopravca vykonať vo vyvesených cestovných poriadkoch včas a čitateľne. Dočasné odchýlky prevádzky na autobusovej trati je povinný dopravca bez meškania oznámiť na zastávkach trate osobitnými výveskami; predvídané odchýlky je povinný oznámiť vopred. Dopravca je povinný dbať na správnosť údajov vo vyvesených cestovných poriadkoch a vo výveskách. Vyvesené cestovné poriadky a vývesky, ktoré stratili platnosť, sú poškodené alebo nečitateľné, dopravca musí odstrániť, prípadne vymeniť, a to v prípade ich neplatnosti bez meškania.

§ 10
Základné podmienky prepravy

(1) Cestujúci má právo na prepravu určitým spojom autobusovej trate len vtedy, ak má platnú miestenku (§ 16) alebo ak vozidlo nie je plne obsadené. Pri nedostatku miesta vo vozidle dopravca je

a) povinný prednostne prijať na prepravu pracujúcich patriacich ku skupine, ktorej cestovný poriadok zabezpečuje prednostnú prepravu, napr. cestujúcich do zamestnania a späť, žiakov do školy a späť a pod.,

b) povinný prednostne prijať na prepravu pracujúcich, ktorí si vopred zaobstarali platný cestovný lístok (spiatočný cestovný lístok v rekreačných spojoch a pod.)

c) oprávnený prednostne prijať cestujúcich, ktorí preukážu vážne dôvody pre prednostné prijatie na prepravu alebo ktorí cestujú do vzdialenejších zastávok alebo miest, do ktorých nie je spojenie iným verejným hromadným dopravným prostriedkom.

(2) Preprava detí do šiestich rokov bez sprevádzania cestujúcim starším ako 10 rokov nie je dovolená. Ak sú miesta na sedenie vo vozidle plne obsadené, cestujúci s bezplatne prepravovaným dieťaťom môže zaujať len jedno miesto; kedy majú cestujúci právo na bezplatnú prepravu spolucestujúcich detí, určuje tarifa.

(3) Cestujúci po nastúpení do vozidla má právo obložiť po jednom mieste na sedenie pre seba a pre ďalšieho cestujúceho, ktorý ide s ním z tej istej zastávky; ak zakupuje cestovný lístok mimo vozidla, musí mať platný cestovný lístok aj pre ďalšieho cestujúceho. Za obložené sa považuje miesto, na ktoré cestujúci položil časť odevu alebo iný vhodný predmet. Kto obloží miesto neoprávnene, je povinný ho ihneď uvoľniť. Cestujúci, ktorý opustí svoje miesto bez toho, že by ho obložil, stráca naň právo; toto ustanovenie sa netýka miest, na ktoré bola vydaná miestenka (§ 16).

(4) Ak sa niektorý spoj neuskutoční podľa cestovného poriadku alebo ak je vozidlo plne obsadené alebo ak je dopravcovi znemožnené pokračovať v začatej ceste, má cestujúci s platným cestovným lístkom právo na prepravu do cieľovej zastávky iným spojom tej istej, prípadne inej trate toho istého dopravcu. Ak dopravca nemôže pokračovať v začatej ceste, má cestujúci právo tiež na bezplatnú prepravu späť do nástupnej zastávky spojom toho istého dopravcu.

(5) Oprávnenie podľa odseku 4 môže cestujúci využiť len v deň, v ktorom bol cestovný lístok vydaný. Ak sa cestujúci nemôže do cieľovej, prípadne späť do nástupnej zastávky prepraviť v tento

deň, je povinný si vyžiadať o tom písomné potvrdenie dopravcu, ktoré ho oprávňuje na bezplatnú prepravu ešte nasledujúci deň.

§ 11
Cestovné

(1) Cestujúci, pokiaľ podľa tarify alebo osobitných predpisov nemá právo na bezplatnú alebo úverovanú prepravu, je povinný zaplatiť cestovné za jednotlivú cestu do cieľovej zastávky alebo za právo prepravovať sa v určitom časovom období, a to bez vyzvania najneskoršie po nastúpení do vozidla. Ak cestujúci platí vo vozidle, treba, aby k plynulému odbaveniu prispieval včasným pripravením vhodných platidiel.

(2) Výšku cestovného určuje tarifa. Určitým skupinám cestujúcich sa môžu poskytnúť zľavy zo všeobecne určeného cestovného; rozsah a podrobné podmienky pre priznanie nárokov na zľavu cestovného určuje tarifa. Ak cestujúci uplatňuje právo na zľavnené cestovné, je povinný svoje právo bez vyzvania preukázať.

(3) Ktorým cestujúcim a za akých podmienok sa cestovné úveruje, určujú osobitné dohody dojednané Ministerstvom dopravy a dotknutými ústrednými orgánmi.

(4) Cestujúci, ktorý sa pri znemožnení začatej cesty prepravil späť do nástupnej zastávky, má právo na vrátenie zaplateného cestovného. Ak sa cestujúci v takomto prípade neprepraví do nástupnej zastávky, má právo na vrátenie rozdielu medzi zaplateným cestovným a cestovným za prejdený úsek medzi nástupnou zastávkou a zastávkou, kde sa cesta znemožnila, prípadne poslednou prejdenou zastávkou. Cestujúci s platným cestovným lístkom pre jednotlivú cestu má právo na vrátenie zaplateného cestovného aj vtedy, ak upustil od prepravy z dôvodov uvedených v § 10 ods. 4 a § 16 ods. 3.

§ 12
Preukazy na zľavu cestovného

(1) Právo na zľavu cestovného preukazuje cestujúci osobitným preukazom; pre mimoriadne zľavy môže Ministerstvo dopravy určiť inú úpravu. Druhy a vzory preukazov na zľavu cestovného určí Ministerstvo dopravy.

(2) Ak dopravca má pochybnosti o splnení podmienok pre poskytnutie zľavy cestovného, je oprávnený požadovať od žiadateľa ďalšie doklady; pokiaľ sa právo na zľavu nepreukáže, dopravca je oprávnený poskytnutie zľavy odoprieť. Ak cestujúci hrubo alebo opätovne porušil ustanovenie tohto poriadku alebo tarify o získaní zľavy cestovného, dopravca mu môže odmietnuť potvrdenie preukazu až na dobu jedného roka.

(3) Žiadateľ o zľavu je povinný predložiť dopravcovi preukaz na zľavu cestovného riadne vyplnený podľa predtlače a potvrdený príslušnými organizáciami (napr. zamestnávateľom alebo školou).

(4) Dobu platnosti preukazu na zľavu cestovného určuje tarifa; doba musí byť na preukaze vyznačená.

(5) Preukaz je neplatný,

a) ak sa vydal na základe nesprávnych údajov,

b) ak uplynula doba jeho platnosti,

c) ak je tak poškodený alebo zašpinený, že poznačené údaje nemožno s určitosťou zistiť,

d) ak chýba podobizeň, hoci je predpísaná, alebo bola neoprávnene vymenená,

e) ak ho použije neoprávnená osoba alebo ak je zneužitý iným spôsobom,

f) ak jeho údaje už nezodpovedajú skutočnosti,

g) ak nie je riadne vyplnený alebo potvrdený alebo ak je v ňom neoprávnene mazané, prečiarané alebo prepisované.

§ 13
Cestovné lístky a základné podmienky ich použitia

(1) V pravidelnej preprave osôb sa použijú cestovné lístky pre jednotlivú cestu a za podmienok určených tarifou aj cestovné lístky, ktoré platia v určitom časovom období - časové cestovné lístky (robotnícke a žiacke cestovné lístky, cestovné preukazy a pod.).

(2) Z cestovného lístka pre jednotlivú cestu musí byť zrejmá výška cestovného a údaje umožňujúce podľa povahy prevádzky kontrolu jeho platnosti a správnosti jeho použitia.

(3) Z časového cestovného lístka musia byť zrejmé najmä tieto údaje:

a) druh časového cestovného lístka,

b) doba platnosti,

c) prevádzkový rozsah platnosti (jednotlivá trať, úsek trate a pod.),

d) výška cestovného,

e) názov organizácie, ktorá cestovný lístok vydala.

(4) Cestovný lístok pre jednotlivú cestu platí pre cestovný úsek a pre spoj, pre ktorý ho sprievodca alebo výdajňa vystavila. Na cestovný lístok musí cestujúci nastúpiť v deň, pre ktorý bol vydaný.

(5) Časové cestovné lístky platia pre časové obdobie a cestovný úsek vyznačený na nich alebo na príslušných preukazoch; tarifa môže pre jednotlivé druhy časových lístkov určiť odchýlku.

(6) Cestujúci nesmie postúpiť cestovný lístok inej osobe, len čo nastúpi do vozidla, alebo ak cestovný lístok znie na jeho meno. Na cestovný lístok pre jednotlivú cestu zakúpený mimo vozidla musí cestujúci nastúpiť do vozidla spoja, pre ktorý bol cestovný lístok vydaný, a to v lehote určenej miestnou úpravou dopravcu.

(7) Časový cestovný lístok je neplatný,

a) ak bol vydaný na podklade nesprávnych údajov,

b) ak jeho údaje už nezodpovedajú skutočnosti,

c) ak nebol riadne vyplnený alebo ak boli jeho údaje neoprávnene zmenené,

d) ak z neho nemožno s určitosťou zistiť potrebné údaje, najmä pre poškodenie alebo zašpinenie,

e) ak uplynula doba jeho platnosti,

f) ak ho použila neoprávnená osoba.

(8) Cestovný lístok pre jednotlivú cestu je neplatný,

a) ak je tak poškodený alebo zašpinený, že z neho nie sú zrejmé potrebné údaje, alebo

b) ak cestujúci nedodržal podmienky určené pre jeho použitie.

(9) Zľavnený cestovný lístok sa považuje za platný len v spojení s platným preukazom na zľavu cestovného.

(10) Cestujúci musí mať pri sebe platný cestovný lístok po celý čas prepravy i v okamihu vystúpenia z vozidla. Ak cestujúci má platný cestovný lístok už pri nastúpení do vozidla, je povinný ho ihneď a bez vyzvania predložiť na nahliadnutie, prípadne na vyznačenie jeho použitia; ak ide o zľavnený cestovný lístok, predloží zároveň preukaz na zľavu cestovného. Cestovné lístky sa nesmú predkladať na nahliadnutie zložené alebo vložené do nepriehľadných obalov alebo inak nečitateľné.

§ 14
Výdaj cestovný lístkov

(1) Cestovný lístok vydáva sprievodca alebo vodič a v niektorých zastávkach tiež výdajňa cestovných lístkov. Cestujúci, ktorý vstúpi do vozidla bez platného cestovného lístka, je povinný si bez vyzvania zakúpiť cestovný lístok u sprievodcu (vodiča).

(2) Cestujúci, ktorý v ceste pokračuje tým istým spojom za zastávku, do ktorej má platný cestovný lístok, je povinný si bez vyzvania zaobstarať cestovný lístok na ďalšiu cestu, a to najneskoršie pred odchodom z tejto zastávky.

(3) Časový cestovný lístok je cestujúci povinný zaobstarať si vopred; v prvých dňoch jeho platnosti sa mu cestovný lístok vydá vo vozidle len vtedy, ak si cestovný lístok nemohol vopred zadovážiť pre chorobu, dovolenku a pod.

(4) Cestovný lístok sa môže vydať len na prepravu do zastávky uvedenej v cestovnom poriadku použitého spoja.

(5) Výška cestovného vyznačená na cestovnom lístku musí súhlasiť s cenou zaplateného cestovného. Cestujúci je povinný pri preberaní cestovného lístka sa presvedčiť, či mu bol vydaný podľa jeho údajov, najmä či zaplatené cestovné zodpovedá cene vyznačenej na cestovnom lístku; na neskoršiu reklamáciu cestujúceho dopravca neberie zreteľ.

§ 15
Kontrola cestovných lístkov

(1) Cestujúci je povinný na vyzvanie oprávneného pracovníka kedykoľvek počas prepravy alebo v okamihu vystúpenia z vozidla predložiť na nahliadnutie cestovný lístok, prípadne preukaz na zľavu cestovného. Cestujúci, ktorý sa nemôže preukázať platným cestovným lístkom, je povinný zaplatiť obyčajné cestovné z nástupnej zastávky do cieľovej zastávky a prirážku 30 Kčs. Ak nástupnú zastávku nemožno spoľahlivo zistiť, počíta sa cestovné z východiskovej zastávky spoja.

(2) Ak oprávnený pracovník zistí, že sa cestujúci vykazuje neplatným časovým cestovným lístkom alebo neplatným preukazom na zľavu cestovného, je povinný ich odobrať. Za odobratý časový cestovný lístok nemá cestujúci nárok na vrátenie zaplateného cestovného. Dopravca, ak ide o menej závažný nedostatok časového cestovného lístka alebo preukazu na zľavu cestovného, môže cestujúcemu tieto doklady ponechať, prípadne vrátiť a uložiť odstránenie nedostatku.

(3) Ak cestujúci odoprie alebo nemôže zaplatiť sumy podľa odseku 1, stráca právo na prepravu a môže sa z prepravy vylúčiť. Vylúčením z prepravy pre nezaplatenie uvedených súm nie je dotknutá povinnosť cestujúceho príslušnú sumu dopravcovi zaplatiť.

§ 16
Miestenky

(1) Cestovným poriadkom alebo výveskou sa môže určiť, že pri určitých spojoch si treba alebo možno vopred zabezpečiť miesto na sedenie z východiskovej zastávky zakúpením miestenky. Náhradu za zabezpečenie miesta na sedenie vo vozidle určuje tarifa.

(2) Cestujúci s miestenkou stráca právo na svoje miesto, ak ho neobsadí pred odchodom spoja z východiskovej zastávky.

(3) Ak sa cestujúcemu s platnou miestenkou nezabezpečilo vo vozidle miesto na sedenie, a preto sa vzdal cesty, vráti mu dopravca sumu prijatú za miestenku.

(4) Ak sa cestujúci vzdá cesty, hoci vyhradené miesto bolo voľné, alebo ak preruší cestu, dopravca nevracia sumu zaplatenú za miestenku.

§ 17
Preprava batožín

(1) Cestujúci má právo vziať so sebou ako batožinu

a) veci, ktoré vzhľadom na ich objem, úpravu, dĺžku alebo váhu možno rýchlo a bez ťažkostí naložiť a umiestniť vo vozidle alebo na streche vozidla, prípadne v osobitnom zariadení na batožiny;

b) živé zvieratá, pokiaľ sú splnené osobitné podmienky ustanovené pre ich prepravu (§ 18).

(2) Cestujúcemu sa nedovoľuje brať so sebou do vozidla

a) veci, preprava ktorých je zakázaná všeobecnými právnymi predpismi alebo opatreniami orgánov štátnej správy;

b) veci nebezpečné, a to v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi (§ 76);

c) nabité zbrane, s výnimkou strelných zbraní príslušníkov ozbrojených síl a bezpečnostných zborov, pre prepravu ktorých platia osobitné predpisy;

d) veci, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť prevádzky alebo poškodiť, prípadne znečistiť cestujúcich alebo vozidlo, najmä pre nevhodný spôsob balenia;

e) veci, ktoré svojím zápachom, odpudzujúcim vzhľadom a pod. by mohli byť cestujúcim na ťarchu;

f) batožiny, celková váha ktorých presahuje 50 kg.

(3) Cestujúci môže vziať so sebou do vozidla najviac 3 batožiny; mimo času zvýšených nárokov na prepravu môže cestujúci so súhlasom sprievodcu vziať so sebou do vozidla ešte ďalšie batožiny. Miestnou úpravou dopravcu (§ 23) sa môže pri niektorom spoji obmedziť počet batožín prepravovaných s cestujúcimi alebo vylúčiť preprava niektorých batožín.

(4) Za batožiny sa nepovažujú drobné predmety, ktoré možno podľa potreby držať na lone alebo v ruke.

(5) Sprievodca (vodič) určí, či sa batožina prepraví na streche vozidla, prípadne inde mimo priestoru pre cestujúcich; v takomto prípade je cestujúci povinný upozorniť na osobitnú povahu batožiny, najmä ak vyžaduje, aby sa s ňou určitým spôsobom zaobchádzalo alebo aby sa ukladala v určitej polohe.

(6) Batožinu musí cestujúci uložiť vo vozidle tak, aby neohrozovala bezpečnosť, nesťažovala výkon služby vodičom a sprievodcom a neobmedzovala nastupovanie a vystupovanie cestujúcich. Ak to vyžaduje bezpečnosť alebo pohodlie cestujúcich, batožina sa musí uložiť podľa pokynov sprievodcu (vodiča).

(7) Dohľad na batožinu prepravovanú tým istým vozidlom s cestujúcim patrí iba cestujúcemu, a to aj vtedy, ak batožina je uložená na mieste určenom sprievodcom.

(8) Ktoré batožiny sa prepravujú zadarmo a za ktoré batožiny sa platí dovozné, ako aj výšku dovozného, určuje tarifa. Váhu a mieru batožiny pre účely určenia výšky dovozného si dopravca zisťuje podľa prevádzkových možností vážením, meraním alebo odhadom. pre platenie dovozného a pre výdaj, použitie, platnosť a kontrolu lístkov na batožiny platia primerane ustanovenia § 11, 13, 14 a 15 s odchýlkou, že výška prirážky je 4 Kčs.

(9) Ak to vyžadujú prevádzkové pomery, môže dopravca prepraviť batožinu aj iným vozidlom toho istého spoja, než ktoré použije cestujúci. Pritom je dopravca povinný dbať, aby sa batožina prepravila najneskoršie v rovnakom čase s cestujúcim.

(10) Ak sa batožina prepravuje mimo priestoru cestujúceho, je cestujúci povinný pri skončení prepravy sa ihneď hlásiť o jej vydanie.

(11) Cestujúci je povinný na požiadanie dopravcu poskytnúť mu pri ukladaní alebo pri vykladaní batožiny, najmä na strechu vozidla, primeranú pomoc.

§ 18
Veci a živé zvieratá, preprava ktorých je dovolená za osobitných podmienok

(1) Elektrické akumulátory možno brať so sebou ako batožiny len vtedy, ak sú odplynovacie otvory zabezpečené zakrútenou zátkou tak, aby z nich kvapalina nemohla vystreknúť; ak sú nabité, póly musia byť zabezpečené tak, aby nenastal skrat. Elektrické akumulátory nesmú byť zvonku znečistené alebo postriekané kyselinou a musia byť vždy postavené na podlahu vozidla.

(2) Ako batožinu môže vziať cestujúci so sebou do vozidla, pokiaľ to obsadenie vozidla na linke dovoľuje, štvorkolieskový detský kočík. Na niektorých spojoch sa môže miestnou úpravou dopravcu preprava kočíkov celkom vylúčiť. Na prepravu sú pripustené iba kočíky s dieťaťom; pokiaľ to prevádzkové pomery na trati dovoľujú, aj kočíky prázdne. Cestujúci s detským kočíkom môže nastúpiť do vozidla len s vedomím sprievodcu. Vo vozidle sa smie prepravovať iba jeden štvorkolieskový detský kočík. Štvorkolieskové detské kočíky sa na streche vozidla neprepravujú.

(3) Osoby oprávnené na nosenie strelnej zbrane môžu vziať so sebou do vozidla zároveň so zbraňou primerané množstvo nábojov, pokiaľ sú uložené v opaskoch na náboje, v poľovníckych kapsách, skrinkách a v podobných obaloch.

(4) Ako batožiny môže cestujúci vziať so sebou drobné domáce a iné malé zvieratá, pokiaľ tomu nebránia osobitné predpisy, ak ich preprava nie je cestujúcim na ťarchu a ak sú v uzavretých klietkach, košoch alebo iných vhodných schranách s nepriepustným dnom. Pre prepravu schrán so zvieratmi platia ustanovenia o preprave batožín. Miestnou úpravou dopravcu sa môže preprava zvierat v niektorých spojoch vylúčiť. Tarifa určuje, kedy sa za prepravu zvieraťa platí dovozné.

(5) Bez schrany možno vziať do vozidla psa, ktorý má bezpečný náhubok a drží sa na krátkej šnúre. V jednom vozidle sa smie prepravovať najviac jeden pes bez schrany. V čase zvýšených nárokov na prepravu môže sprievodca (vodič) prepravu psa bez schrany odmietnuť; toto ustanovenie sa nevzťahuje na služobných psov a na psov sprevádzajúcich slepcov.

(6) Ako batožinu možno vziať so sebou do vozidla prenosnú oceľovú fľašu s kvapalným vykurovacím plynom pre domácnosť, pokiaľ cestujúci splní osobitné podmienky určené pre túto prepravu.

§ 19
Preskúmanie batožín

(1) Ak oprávnený pracovník má pochybnosti o tom, či veci, ktoré cestujúci vzal so sebou do vozidla, vyhovujú predchádzajúcim ustanoveniam, je oprávnený sa presvedčiť v prítomnosti cestujúceho o ich povahe a obsahu. Ak sa batožina prepravuje v inom vozidle ako cestujúci a včasné zastihnutie cestujúceho nie je možné, oprávnený pracovník sa o obsahu a povahe batožiny presvedčí za účasti osoby, ktorá nie je pracovníkom dopravcu.

(2) Ak cestujúci odmietne preskúmanie batožiny alebo ak sa pri jej preskúmaní zistí, že veci (zvieratá), ktoré cestujúci vezie so sebou, sú z prepravy vylúčené, cestujúci je povinný ich z vozidla odstrániť. Ak cestujúci neposlúchne pokyn, odstránenie batožiny zabezpečí sprievodca. V takomto prípade môže sprievodca cestujúceho vylúčiť z ďalšej cesty bez nároku na vrátenie zaplateného cestovného a dovozného.

(3) Cestujúci, ktorý vzal so sebou do vozidla nebezpečné veci z prepravy vylúčené alebo nabitú strelnú zbraň, za každú takúto batožinu zaplatí pokutu vo výške 60 Kčs.

§ 20
Starostlivosť o cestujúcich

(1) Dopravca je povinný v spolupráci s cestujúcimi starať sa o ich pohodlnú prepravu. Podľa rozsahu prepravy zriaďuje pre potrebu cestujúcich vhodné zariadenia, ako informačné kancelárie a na autobusových staniciach kultúrne strediská, hygienické zariadenia a úschovne batožín; zároveň určí podmienky pre ich používanie. Na možnosť použitia takýchto zariadení dopravca upozorní výveskou alebo iným vhodným spôsobom. Dopravca je povinný zariadenia udržiavať v náležitej čistote, osvetľovať ich a zabezpečovať ich včasné otvorenie podľa potrieb cestujúcich. Osobám, ktoré nemajú prístup do vozidla, nie je dovolené sa zdržiavať ani v týchto zariadeniach; toto obmedzenie sa vzťahuje aj na veci a zvieratá, ktoré nie je dovolené prepravovať.

(2) Na požiadanie cestujúceho sprievodca (vodič) poskytne informácie o pravidelnej hromadnej preprave osôb, najmä o možnosti prestupu na iný autobusový spoj, o zmenách tarify a pod.

(3) Ak u cestujúceho počas prepravy vznikne potreba lekárskeho ošetrenia a ak cestujúci nie je schopný lekársku pomoc sám vyhľadať, dopravca sa postará o jeho prepravu do miesta na prechádzanej trati, kde mu možno ošetrenie poskytnúť alebo z ktorého sa môže zabezpečiť jeho ďalšia preprava.

§ 21
Povinnosti dopravcu

(1) Dopravca je povinný vykonávať prepravu cestujúcich s odbornou starostlivosťou. Pri preprave je povinný najmä zaisťovať bezpečnosť cestujúcich a poriadok a pokoj vo vozidle.

(2) Pri vykonávaní prepravy je dopravca povinný vyvinúť všetko úsilie na dodržanie platných cestovných poriadkov. Ak dôjde k prerušeniu cesty alebo k meškaniu dlhšiemu ako 15 minút, dopravca je na žiadosť cestujúceho povinný meškanie, prípadne dĺžku meškania v cieľovej zastávke písomne potvrdiť.

(3) Vozidlá použité na prepravu cestujúcich musia byť v riadnom technickom stave, musia byť označené názvom trate a priestor pre cestujúcich vrátane stúpadiel sa musí udržiavať v čistote. Počas jazdy sa musí zabezpečiť vetranie vozidla. Zariadenie dopravcu vo vozidle (napr. rozhlasové zariadenie) sa musí používať takým spôsobom, aby nebolo na ťarchu cestujúcim.

(4) Trvalo zriadená zastávka musí mať označník. Sprievodca (vodič) je povinný vyvolať názov zastávky, a to najneskoršie pri zastavení vozidla, zdržanie vozidla v zastávke, ak trvá aspoň 5 minút, a jeho skrátenie oproti cestovnému poriadku.

(5) Dopravca je povinný informovať občanov spôsobom podľa miestnych pomerov vhodným (dennou tlačou, rozhlasom, výveskami umiestnenými na zastávkach a vo vozidlách a pod.) o všetkých závažných skutočnostiach, ktoré majú vzťah k cestujúcej verejnosti, najmä o zavedení nových tratí a spojov, a to aj dočasných, o vykonaní miestnej úpravy podľa § 23, o posilnení prepravy pri osobitných príležitostiach a pod.

(6) Pre choré osoby, invalidov a pre tehotné ženy musia byť v každom vozidle vyhradené dve miesta na sedenie; vyhradené miesta sa musia zreteľne označiť.

(7) Na požiadanie cestujúceho je dopravca povinný na pracoviskách určených pre styk s cestujúcimi predložiť mu na nahliadnutie tento prepravný poriadok, tarifu cestnej dopravy, cestovné poriadky, ako aj miestne úpravy v hromadnej preprave osôb.

§ 22
Povinnosti cestujúcich

(1) Cestujúci sú povinní zachovávať opatrnosť primeranú povahe prevádzky a poslúchnuť pokyny, ktoré im dajú oprávnení pracovníci alebo ktoré sú uvedené vo výveskách alebo vyhlásené rozhlasom, prípadne iným spôsobom.

(2) Cestujúci sa musí zdržať všetkého, čo by mohlo ohroziť bezpečnosť a plynulosť dopravy, poriadok vo vozidle alebo pôsobiť rušivo na pracovníkov dopravcu pri výkone ich služby alebo pôsobiť škodu cestujúcim. Cestujúcim nie je dovolené

a) prihovárať sa vodičovi počas jazdy;

b) pískať, spievať, hlučno sa správať alebo hrať na hudobnom nástroji vo vozidle (tiež púšťať reprodukovanú hudbu a reč);

c) otvárať dvere a okná, vykláňať sa z vozidla a vyhadzovať z vozidla odpadky a iné predmety;

d) uvádzať do činnosti návestné zariadenie vo vozidle,

e) fajčiť vo vozidle a v zariadeniach určených pre potrebu cestujúcich;

f) nastupovať do vozidla, ktoré je plne obsadené alebo ktoré oprávnený pracovník vyhlásil za obsadené;

g) zdržiavať sa v priestore vyhradenom pre vodiča.

(3) Nastúpiť do vozidla a vystúpiť z neho môžu cestujúci len na zastávkach určených cestovným poriadkom alebo dočasne zriadených dopravcom. Ak ide o zastávku, kde sa vozidlo zastavuje len na znamenie, musí cestujúci, ktorý chce nastúpiť, dať vodičovi vozidla včas znamenie zdvihnutím ruky; cestujúci, ktorý chce vystúpiť, musí o tom včas upovedomiť sprievodcu (vodiča).

(4) Cestujúci nastupujú do vozidla v poradí, v akom prišli na zastávku. Nastupovať a vystupovať je dovolené až vtedy, keď sa vozidlo celkom zastaví; vystupujúci cestujúci majú prednosť pred nastupujúcimi. Cestujúci sa musia sami starať, aby včas nastúpili do vozidla v nástupnej zastávke

a včas vystúpili v cieľovej zastávke. Pri nastupovaní a vystupovaní, ako aj vo vozidle sú cestujúci povinní správať sa tak, aby neboli ostatným cestujúcim na ťarchu.

(5) Ak sa vozidlo zastaví z prevádzkových alebo iných dôvodov na mieste, kde sa podľa cestovného poriadku nezastavuje, môže cestujúci vystúpiť len so súhlasom sprievodcu (vodiča). Ak to vyžadujú prevádzkové alebo iné vážne dôvody, cestujúci sú povinní na pokyn oprávneného pracovníka z vozidla vystúpiť, a ak sa bude v ceste pokračovať, na jeho pokyn včas nastúpiť.

(6) Cestujúci je povinný dodržiavať všeobecné zásady o ochrane socialistického vlastníctva a pomáhať pri udržiavaní čistoty vo vozidlách a v zariadeniach dopravcu, prístupných cestujúcej verejnosti.

(7) Cestujúci, ktorý z hrubej nedbalosti alebo v opilosti znečistil alebo inak poškodil vozidlo alebo iné zariadenie dopravcu, a cestujúci, ktorý napriek upozorneniu, prípadne napomenutiu oprávneného pracovníka pokračuje v konaní uvedenom v predchádzajúcich odsekoch alebo v inom konaní, ktorým ohrozuje bezpečnosť alebo narušuje plynulosť prepravy, je povinný zaplatiť pokutu 30 Kčs a nahradiť škodu.

§ 23
Miestne úpravy v pravidelnej preprave osôb

Pokiaľ to miestne dopravné pomery vyžadujú, je dopravca oprávnený urobiť v pravidelnej preprave osôb miestne úpravy; odchylne od ustanovení prvej hlavy môže upraviť len podmienky ustanovené v § 14 ods. 3 a 4, § 16 ods. 2 a § 22 ods. 2 písm. d) a ods. 4.

Druhý oddiel
Nepravidelná preprava osôb

§ 24
Základné podmienky

(1) Pre nepravidelnú hromadnú prepravu osôb platia primerane ustanovenia § 17 ods. 2, 5, 6, 7, 11, § 18, 19, 20, § 21 ods. 1, 3, 5, 7 a § 22 ods. 1, 2, 5, 6 a 7 s týmito odchýlkami:

a) počet batožín, detských kočíkov a psov bez schrán nie je obmedzený;

b) ak veci účastníkov vzhľadom na ich objem a dĺžku možno bež ťažkostí umiestniť vo vozidle alebo na streche vozidla, prípadne v osobitnom zariadení, váhové obmedzenie 50 kg pre ne neplatí;

c) fajčenie v nepravidelnej hromadnej preprave osôb je dovolené, ak to bolo s objednávateľom prepravy (vedúcim výpravy) dohodnuté.

(2) Objednávateľ prepravy je povinný určiť vedúceho výpravy.

§ 25
Objednávka prepravy

(1) Nepravidelná preprava osôb sa musí vopred objednať. Objednávku treba urobiť po dohode s dopravcom pred požadovaným dňom pristavenia vozidla tak, aby dopravca mohol vzhľadom na povahu, rozsah a dĺžku trvania požadovanej prepravy jej vykonanie riadne pripraviť a zabezpečiť.

(2) Objednávka musí obsahovať všetky údaje potrebné na vykonanie a vyúčtovanie prepravy, najmä názov (meno), poštovú adresu a číslo telefónu objednávateľa, presné určenie miesta a čas pristavenia vozidla, smer, cieľ a dobu trvania prepravy a počet účastníkov prepravy; ak je objednávateľom socialistická organizácia, ešte údaje jej bankového spojenia.

(3) Objednávku treba urobiť písomne alebo ďalekopisom. Výnimočne sa môže prijať ústna, telefonická alebo telegrafická objednávka; v takomto prípade je objednávateľ povinný na vyzvanie zaslať dodatočne písomnú objednávku. Ak objednávateľ nebol vyzvaný na zaslanie písomnej objednávky alebo ak nevyhovel výzve najneskoršie pred začiatkom cesty, platia v prípade pochybnosti záznamy dopravcu.

(4) Ak dopravca nemôže objednávku prijať, je povinný o tom objednávateľa bez meškania upovedomiť.

§ 26
Vznik a obsah zmluvy o hromadnej preprave osôb

(1) Zmluva o nepravidelnej hromadnej preprave osôb vzniká medzi objednávateľom prepravy a dopravcom prijatím objednávky; ustanovenie § 41 ods. 1 písm. a) platí obdobne.

(2) Zmluvou sa dopravca zaväzuje objednávateľovi prepraviť účastníkov prepravy a ich veci do dojednaného miesta (miest) riadne a včas; dopravca je povinný prepravu vykonať v dohodnutom rozsahu a za dojednaných a prepravným poriadkom ustanovených podmienok. Objednávateľ sa dopravcovi zaväzuje, že on i účastníci prepravy splnia dojednané a prepravným poriadkom ustanovené podmienky a že zaplatí za prepravu.

§ 27
Zmena a zrušenie zmluvy o preprave osôb

(1) Objednávateľ prepravy alebo ním určený vedúci výpravy môže navrhnúť zmenu zmluvy pred začatím prepravy i počas jej vykonávania; dopravca vyhovie návrhu, ak to dovoľuje jeho prevádzka a ak tým nie je ohrozená bezpečnosť prepravy alebo iný všeobecný záujem.

(2) Ak dopravca nemôže vykonať prepravu alebo ak ju nemôže vykonať za dojednaných podmienok, je povinný objednávateľa o tom bez meškania upovedomiť. Ak objednávateľovi nevyhovujú dopravcom navrhnuté podmienky, je oprávnený od prepravnej zmluvy odstúpiť. Objednávateľ je oprávnený odstúpiť od zmluvy o preprave osôb aj v tom prípade, ak dopravca nezačne s prepravou do jednej hodiny od dojednaného času začatia prepravy.

(3) Ak odpadne potreba dojednanej prepravy, objednávateľ je povinný to oznámiť bez meškania dopravcovi, Ak odvolaná preprava vyžadovala určitú prípravu a táto príprava sa vykonala, objednávateľ je povinný nahradiť dopravcovi výdavky tým vzniknuté. Ak sa preprava odvolala až po vyjdení vozidla na miesto jeho pristavenia alebo ak sa už vozidlo na také miesto pristavilo a k preprave nedošlo z príčiny na strane objednávateľa, dopravcovi patrí ešte náhrada za uskutočnené výkony.

§ 28
Prepravný doklad

(1) Vznik, obsah, zmena a plnenie zmluvy o nepravidelnej hromadnej preprave osôb sa zaznačuje v prepravnom doklade, ktorého vzor určí a vydanie ktorého zabezpečuje Ministerstvo dopravy.

(2) Prepravný doklad o nepravidelnej hromadnej preprave osôb vypĺňuje

a) pred začatím prepravy podľa údajov objednávateľa dopravca

b) po začatí prepravy vodič vozidla; v doklade zaznačuje údaje potrebné na vyúčtovanie prepravy a iných náhrad.

(3) Vedúci výpravy je povinný preskúšať a v doklade potvrdiť správnosť týchto údajov:

a) miesto, deň a hodinu pristavenia vozidla, stav počítadla kilometrov a meno vedúceho výpravy, a to najneskoršie do odchodu z východiskového miesta;

b) prejdenú cestu, doby čakania, stav počítadla kilometrov pri skončení cesty a počet účastníkov prepravy.

(4) Za nesprávne údaje objednávateľa, ktoré mali alebo mohli mať za následok ukrátenie dopravcu na prepravnom, dopravca môže počítať osobitnú prirážku vo výške päťnásobku sumy, o ktorú bol alebo mohol byť na prepravnom ukrátený.

§ 29
Vykonanie dojednanej prepravy

(1) Dopravca je povinný vykonať dojednanú prepravu s odbornou starostlivosťou. Na splnenie zmluvy o preprave osôb môže použiť aj inú organizáciu; pritom zodpovedá tak, ako keby prepravu vykonal sám.

(2) Na plnenie zmluvy o preprave osôb je dopravca povinný v dojednanom čase pristaviť vozidlo, ktoré zodpovedá dohodnutým podmienkam; ak sa nedohodol typ vozidla, pristaví vozidlo zodpovedajúce povahe, účelu, dobe trvania prepravy a počtu jej účastníkov. Pri poruche vozidla počas prepravy je dopravca povinný, ak je to prevádzkove možné, zabezpečiť pristavenie náhradného vozidla.

(3) Dopravca je povinný vykonať prepravu po ceste, ktorá sa dohodla s objednávateľom. Ak je na jazdu po určitej časti cesty potrebné osobitné povolenie, je povinný povolenie zaobstarať objednávateľ, ak sa nedojednalo inak.

(4) Ak sa dopravná cesta nedohodla, dopravca je povinný vykonať prepravu po ceste, použitie ktorej je hospodárne so zreteľom na účel prepravy a na druh použitého vozidla. Ustanovenia § 54 ods. 1 až 4 o voľbe náhradnej dopravnej cesty a o určení dĺžky dopravnej cesty platia obdobne.

(5) Objednávateľ (vedúci výpravy) je povinný zabezpečiť vodičovi vozidla potrebný odpočinok, nocľah, vhodné garážovanie vozidla, a ak sa tak dojednalo, i stravovanie.

(6) Ak dojednaná preprava osôb podlieha konaniu podľa osobitných predpisov, najmä colných a zdravotno-bezpečnostných, je objednávateľ prepravy (vedúci výpravy) povinný vykonať sám všetky potrebné opatrenia, a to, ak sa tak dohodlo, aj za pracovníkov dopravcu. Ak sa konanie týka prepravovaných osôb, vedúci výpravy je povinný zabezpečiť ich prítomnosť a potrebnú súčinnosť.

(7) Vedúci výpravy zodpovedá za udržiavanie poriadku vo vozidle a za dodržiavanie bezpečnostných predpisov účastníkmi prepravy. Je povinný zabezpečiť, aby účastníci prepravy boli pri pokračovaní v ceste vždy včas prítomní.

(8) Ak sa pri preprave vyskytne prekážka, pre ktorú v nej nemožno pokračovať, a vopred sa nedohodol ďalší postup pre takýto prípad, o ďalšom postupe rozhoduje vedúci výpravy. Dopravca má právo na náhradu za účelne uskutočnené výkony, aj keď prepravu nevykonal v dojednanom rozsahu; ak sa tak stalo z príčiny na jeho strane, má dopravca právo na náhradu, len keď objednávateľ mal alebo mohlo mať z čiastočne vykonanej prepravy prospech.

§ 30
Čakanie vozidla

(1) Ak vozidlo čaká počas plnenia zmluvy o preprave osôb, objednávateľ prepravy je povinný poskytnúť dopravcovi náhradu za čakanie určenú tarifou, ak čakanie

a) je dojednanou súčasťou prepravného výkonu alebo

b) vzniklo pre nesprávne alebo nedostatočné údaje objednávky, ďalej z príčin na strane objednávateľa alebo účastníkov prepravy, ako aj príčin súvisiacich s účelom a spôsobom vykonania dojednanej prepravy.

(2) O dĺžke čakania vozidla, za ktoré patrí dopravcovi náhrada, treba v prepravnom doklade urobiť záznam, a ak nestačí miesto, vyhotoviť samostatnú zápisnicu (§ 71).

(3) Ak vozidlo pri viacdennej preprave v dobe medzi 18. hodinou až 6. hodinou nasledujúceho dňa stojí, táto doba sa nepovažuje za čakanie.

§ 31
Prepravné a iné náhrady

(1) Ak sú splnené podmienky prepravného poriadku a tarify osobnej prepravy, patrí dopravcovi za uskutočnené výkony prepravné. Prepravné sa skladá z cestovného, osobitných tarifných náhrad a príplatkov.

(2) Okrem prepravného dopravca počíta hotové výdavky potrebné na uskutočňovanie prepravy alebo vynaložené z príkazu alebo v záujme objednávateľa prepravy (vedúceho výpravy).

(3) Výšku cestovného, osobitných tarifných náhrad a príplatkov určuje tarifa.

(4) Prepravné je povinný uhradiť objednávateľ.

DRUHÁ HLAVA
NEHROMADNÁ PREPRAVA OSÔB

§ 32

(1) Pre nehromadnú prepravu osôb platia primerane ustanovenia § 17 ods. 1, 2, 5, 6, 7, 8 a 11, § 18 ods. 1, 3 až 6, § 19, 20, 22 ods. 1, 2, 6 a 7, § 27, 29, 30 ods. 1 a 3 a § 31 ods. 1 a 3.

(2) Na vykonanie prepravy sa musí vozidlo u dopravcu objednať.

(3) Ak ide o krátkodobú prepravu, vozidlo sa objednáva telefonicky alebo ústne spravidla priamo u vodiča. Ak ide o prepravu, ktorá vyžaduje určité prípravy na strane dopravcu (napr. viacdenná preprava, preprava cez hranice štátu a pod.), vozidlo treba objednať vopred tak, aby dopravca mohol včas urobiť potrebné prípravy. Ak sa objednávka vozidla neurobila písomne alebo ďalekopisom, v pochybnosti platia záznamy dopravcu. Objednávka vozidla pre prepravy cez hranicu štátu sa musí urobiť vždy písomne.

(4) Objednávka vozidla musí obsahovať všetky údaje potrebné na vykonanie prepravy, a pokiaľ sa prepravné neplatí v hotovosti, tiež na vyúčtovanie prepravy.

(5) Prijatím objednávky sa dopravca zaväzuje vykonať prepravu podľa dojednaných a prepravným poriadkom ustanovených podmienok.

(6) Ak je vozidlo už objednané, ďalší cestujúci sa môžu odmietnuť; miestnou úpravou dopravcu sa môže určiť, za akých podmienok ho možno v takomto prípade prepraviť.

(7) Cestujúci je povinný zaplatiť cestovné, prípadne dovozné za batožiny najneskoršie pri skončení cesty; ak je objednávateľom vozidla socialistická organizácia, môže sa vopred dohodnúť iný spôsob platenia cestovného (dovozného). Ak cestujúci platí cestovné v hotovosti, treba, aby prispieval k plynulému odbaveniu najmä včasným pripravením vhodných platidiel. Ak vozilo nemá taxameter alebo ak taxameter nie je v činnosti, dopravca je povinný vystaviť na zaplatenú sumu potvrdenie; inak vystavuje potvrdenie len na požiadanie cestujúceho. Cestovné sa platí aj za objednanú cestu vozidla na dojednané miesto. Výšku cestovného určuje tarifa.

(8) Ak to žiada vodič, cestujúci je povinný odovzdať mu pred začatím cesty alebo pri jej prerušení primeraný preddavok. Na požiadanie cestujúceho je dopravca povinný vydať mu potvrdenie o zaplatení preddavku.

(9) Ak to vyžaduje dĺžka dopravnej cesty, cestujúci je povinný zabezpečiť vodičovi vozidla nocľah, a ak tak bolo dojednané, aj stravovanie.

(10) Dĺžka dopravnej cesty sa zisťuje podľa údajov schváleného taxametra; ak je taxameter tak poškodený, že neukazuje ubehnuté kilometre alebo ich ukazuje nesprávne, alebo ak vozidlo nemá taxameter, určuje sa dĺžka dopravnej cesty podľa ustanovenia § 54 ods. 4.

(11) V osobných autotaxíkoch je fajčenie dovolené.

(12) Batožiny, ktoré cestujúci berie so sebou, môžu sa prepravovať vnútri vozidla alebo vonku na vozidle. O umiestnení batožiny cestujúceho rozhoduje vodič. Za batožinu sa nepovažujú drobné predmety, ktoré cestujúci drží pri preprave na lone alebo v ruke. Batožinu k vozidlu a od vozidla premiestňuje cestujúci. Ak batožinu ukladá vodič, cestujúci je na jeho požiadanie povinný poskytnúť mu primeranú pomoc. Batožiny bez cestujúceho sa osobným autotaxíkom nedopravujú.

(13) Ak sa nehromadná preprava osôb vykonáva cestným vozidlom ťahaným zvieratmi, ustanovenia predchádzajúcich odsekov platia primerane.

TRETIA HLAVA
PREPRAVA OSÔB NÁKLADNÝMI AUTOMOBILMI A NÁKLADNÝMI PRÍVESMI

§ 33

Ak je v záujme splnenia hospodárskych úloh alebo v inom naliehavom všeobecnom záujme potrebné výnimočne použiť na prepravu osôb nákladné automobily, prípadne nákladné prívesy, ustanovenia prvej a druhej hlavy platia primerane.

ŠTVRTÁ HLAVA
ZODPOVEDNOSŤ Z PREPRAVY OSÔB

§ 34

(1) Dopravcovia, cestujúci a objednávatelia nepravidelnej hromadnej prepravy osôb zodpovedajú z prepravnej zmluvy podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, Hospodárskeho zákonníka a tohto poriadku.

(2) Škodu vzniknutú objednávateľovi v nepravidelnej hromadnej preprave osôb neuskutočnením alebo nevčasným uskutočnením dojednanej prepravy je dopravca povinný nahradiť, najviac však do výšky zaplateného alebo dojednanej preprave zodpovedajúceho cestovného.

(3) Objednávateľ zodpovedá dopravcovi aj za škody, ktoré spôsobil niektorý z účastníkov prepravy znečistením alebo poškodením vozidla. Dôkaz o tom, že škodu spôsobil účastník prepravy, patrí dopravcovi.

DRUHÁ ČASŤ
PREPRAVA NÁKLADOV

PRVÁ HLAVA
ZÁVÄZKY Z PREPRAVNÝCH PLÁNOV

§ 35

(1) Náklady pre socialistické organizácie sa prepravujú na podklade prepravných plánov nákladnej automobilovej dopravy. Prepravcovia zodpovedajú za to, že požiadavky na prepravu sú v súlade s ich prepravnými potrebami plynúcimi z výrobných, zásobovacích a odbytových plánov a že sú v priebehu roka rovnomerne rozvrhnuté s prihliadnutím na sezónnosť niektorých prepráv, žiadúce predzásobenie a pod.

(2) Schválením mesačného prepravného plánu nákladnej automobilovej dopravy vzniká medzi dopravcom a prepravcom, ktorí boli určení plánom, hospodársky záväzok o objeme prepravy a o plánom určených podmienkach prepravy.

(3) Dopravcovia a prepravcovia sú povinná vo vzájomnej spolupráci zabezpečiť vykonanie plánovaných prepráv za podmienok určených plánom, prepravným poriadkom a tarifou a za podmienok vzájomne dohodnutých; prepravy sa musia vykonávať tak, aby sa plán v priebehu mesiaca plnil čo najrovnomernejšie. Prepravcovia sú najmä povinní zabezpečiť, aby sa prepravy zásielok obsiahnuté v mesačnom pláne prepravy u dopravcu včas objednali a zásielky podali na prepravu. Dopravcovia sú povinní pristaviť na prepravu týchto zásielok vozidlá a zásielky prevziať na prepravu.

(4) Pri prepravách obsiahnutých v schválenom mesačnom prepravnom pláne môže dopravca prijať návrh prepravcu na zmenu druhu nákladov a miesta nakládky a vykládky, len ak tým nie je ohrozené vykonanie plánovaných prepráv iných prepravcov; ak dopravca môže vykonať prepravy rovnakým druhom dopravného prostriedku pri zachovaní približne rovnakej prepravnej vzdialenosti, dohoda o takýchto zmenách nie je potrebná. Zmeny podľa predchádzajúcej vety sa považujú za súčasť schváleného mesačného prepravného plánu.

(5) Ak prepravca žiada vykonanie prepráv, ktoré nemá zaradené do mesačného prepravného plánu, môže ich dopravca vykonať, len ak sa tým neohrozuje vykonanie plánovaných prepráv.

(6) Ak dopravca v bežnom mesiaci nesplní prepravcovi objem plánovaných prepráv, prepravca nesmie o tieto prepravy zvýšiť požiadavky v návrhoch plánov na budúce mesiace. Dopravca však na žiadosť prepravcu vykoná tieto prepravy podľa prevádzkových možností po splnení mesačného prepravného plánu prednostne počas budúceho mesiaca. Záväzok dopravcu zaniká koncom bežného roka.

§ 36

(1) Ak dopravca nevykoná prepravu v objeme určenom mesačným prepravným plánom, hoci sa pre jej uskutočnenie splnili všetky podmienky, zaplatí prepravcovi za každú tonu, o ktorú sa oproti plánu prepravilo menej, penále vo výške 2 Kčs. Penále v rovnakej výške zaplatí prepravca dopravcovi, ak nepožadoval vykonanie prepravy v objeme určenom plánom alebo nezabezpečil určené alebo dohodnuté podmienky na vykonanie prepráv.

(2) Orgán schvaľujúci prepravný plán môže určiť alebo dopravca s prepravcom dohodnúť, že určité prepravy sa budú penalizovať samostatne; tieto prepravy sa nezahrnujú do celkového objemu prepráv uvedeného v odseku 1. Výška penále podľa odseku 1 zostáva nedotknutá.

(3) Penále sa neplatí, ak sa vykonanie plánovaných prepráv nemohlo uskutočniť pre mimoriadne okolnosti, ako je požiar, snehové záveje, povodne a pod., alebo pre opatrenie národných výborov. Penále nepresahujúce 100 Kčs sa neuplatňujú.

Podmienky pre vykonávanie prepravy nákladov

§ 37
Hospodárnosť prepravy

Dopravcovia a prepravcovia sú povinní dbať, aby sa prepravy uskutočňovali čo najhospodárnejším využitím dopravných prostriedkov. Povinní sú najmä vo vzájomnej spolupráci vytvárať podmienky na urýchlenie a zmechanizovanie nakladacích a vykladacích prác. Prepravcovia sú povinní uplatňovať zdôvodnené nároky spôsobom, ktorý dopravcovi umožňuje ich hospodárne uskutočňovanie.

§ 38
Prepravné podmienky

(1) Pre vykonávanie prepravy nákladov platia s výnimkami uvedenými v odseku 2 a 3 podmienky ustanovené v prvom oddieli - všeobecné prepravné podmienky.

(2) Pri určitých druhoch prepráv sa niektoré všeobecné prepravné podmienky ustanovené v druhom oddieli nahradzujú osobitnou úpravou - všeobecné prepravné podmienky.

(3) Prepravcovia a dopravcovia alebo im nadriadené ústredné orgány môžu popri podmienkach uvedených v odseku 1 a 2 dohodnúť ďalšie podmienky prepravy - dohodnuté prepravné podmienky; v ustanovenom rozsahu (§ 69) sa môžu dohodnúť podmienky odchylné od všeobecných i osobitných prepravných podmienok.

PRVÝ ODDIEL
Všeobecné prepravné podmienky

§ 39
Druhy zásielok

(1) Náklady sa prepravujú ako vozové alebo kusové zásielky alebo ako prekládky.

(2) Za vozovú zásielku sa považuje náklad prepravený jednému odosielateľovi jednou jazdou vozidla, ak váži viac ako 2 500 kg alebo bez zreteľa na jeho váhu,

a) ak sa ním využije užitočné zaťaženie alebo zakladacia plocha vozidla,

b) ak sa jeho preprava koná osobitnou jazdou vozidla podľa dohody s prepravcom alebo preto, že to vyžaduje povaha nákladu, prípadne vykonanie prepravy v požadovanej lehote,

c) ak sa zásielka nakladá alebo vykladá na dvoch alebo viacerých miestach.

O jednu jazdu vozidla ide aj vtedy, ak dopravca z prevádzkových dôvodov preložil náklad na iné vozidlo.

(3) Za prikládku sa považuje zásielka prepravovaná spoločne s inými zásielkami alebo pri takej jazde vozidla, ktorá by sa inak musela vykonať bez nákladu; ďalšie podmienky pre prepravu nákladov ako prikládok určuje tarifa.

(4) Zásielky, na ktoré sa nevzťahujú ustanovenia predchádzajúcich odsekov, považujú sa za kusové.

§ 40
Objednávanie prepravy

(1) Odosielateľ je povinný prepravu u dopravcu objednať. Neobjednávajú sa prepravy,

a) ktoré podliehajú povinnému hláseniu krajskému dopravnému stredisku podľa predpisov o vyťažovaní vozidiel nákladnej automobilovej dopravy;

b) ktoré sa vykonávajú pravidelne na podklade osobitnej dohody (napr. prepravy na rozvozných alebo zvozných linkách vykonávaných podľa cestovného poriadku, ktorý obsahuje všetky potrebné údaje). Okolnosť, že ide o prepravy, ktoré už netreba objednať, musí sa uviesť v rámcovej dohode;

c) pri ktorých sú v schválenom mesačnom pláne uvedené všetky údaje potrebné na ich vykonanie a pri ktorých sa dohodlo, že sa jednotlivá preprava u dopravcov už neobjednáva.

(2) Pri prepravách z vyhradeného zdroja prepravu za odosielateľa objednáva prevádzateľ zdroja, pokiaľ sa v podmienkach vyhlásených pre vyhradenú prepravu neustanovilo inak.

(3) Preprava sa musí objednať s výnimkou uvedenou v odseku 4 tak, aby medzi dňom prevzatia objednávky dopravcom a dňom požadovanej prepravy uplynuli dva pracovné kalendárne dni.

(4) Ak ide o prepravu zásielky došlej po železnici alebo odovzdávanej železničnej doprave, objednávacia lehota podľa odseku 3 neplatí. Ak železničná stanica určenia a druh prepravovanej zásielky nie sú zapojené do systému sústredenej nakládky a vykládky, prijímateľ železničnej zásielky je povinný ihneď po prijatí správy odosielateľa o odoslaní zásielky zistiť v stanici určenia predpokladaný čas pristavenia železničného vozňa na vykládku; o výsledku je povinný bez meškania upovedomiť dopravcu. Rovnako postupuje odosielateľ železničnej zásielky, len čo v odosielacej stanici zistí predpokladaný čas pristavenia vozňa na nakládku.

Predchádzajúce ustanovenie platí obdobne pre zásielky došlé po vode alebo odovzdávané vodnej doprave.

(5) Z objednávok prepravy podľa predchádzajúceho odseku dopravca prednostne zabezpečuje prepravy prepravcov, ktorí nemajú vlastné vhodné dopravné prostriedky.

(6) Ak včasné vykonanie niektorých prepráv, pri ktorých nie je presný čas nakládky zásielky vopred známy, najmä prepráv zásielok, ktoré sa majú podať na železnicu alebo prevziať od železnice alebo ktoré sa majú podať v nočných hodinách alebo v nedeľu a vo sviatok, vyžaduje zabezpečenie pripravenosti vozidla dopravcu na použitie podľa dispozícií odosielateľa (pohotovosť vozidla), treba pohotovosť vozidla objednať najneskoršie s prepravou.

(7) Objednávku prepravy možno urobiť písomne, ústne, telegraficky, telefonicky alebo ďalekopisom. Ústnu, telefonickú alebo telegrafickú objednávku treba na vyzvanie dopravcu písomne potvrdiť. Ak sa objednávka neurobila písomne alebo ďalekopisom alebo ak sa týmto spôsobom dodatočne nepotvrdila, platia záznamy dopravcu, pokiaľ prepravca nedokáže opak.

(8) Objednávka prepravy musí obsahovať všetky údaje potrebné na vykonanie a na vyúčtovanie prepravy, najmä

a) meno, poštovú adresu, prípadne číslo telefónu odosielateľa; ak je odosielateľom socialistická organizácia, jej presný a úplný názov a číslo účtu, názov a sídlo peňažného ústavu;

b) presnú polohu miesta nakládky, prístupové cesty k nemu, nakladacie mechanizmy a počet nakladačov odosielateľa; ak zásielku odovzdáva na prepravu za odosielateľa iná organizácia alebo osoba, ešte jej názov (meno) a adresu, prípadne telefón;

c) presnú polohu miesta vykládky, prístupovú cestu k nemu, vykladacie mechanizmy a počet vykladačov na mieste vykládky, názov (meno) a adresu prijímateľa, prípadne jeho telefón; ak prepravu objednáva prevádzateľ vyhradeného zdroja, nie je povinný zabezpečovať u odberateľov údaje o vykladacích mechanizmoch a o počte vykladačov. Ak ide o ľahko skaziteľnú zásielku, objednávka musí obsahovať dispozície pre prípad odmietnutia jej prevzatia prijímateľom;

d) opis zásielky, t. j. obvyklé pomenovanie jej obsahu a obalu, prípadne jej označenie podľa technických noriem, cenníkov, záväzných zoznamov výrobkov, katalógu ap., prípadne možnosť mechanickej nakládky a vykládky. V objednávke treba uviesť, či zásielka vyžaduje, aby sa s ňou počas nakládky, prepravy a vykládky zaobchádzalo zvláštnym spôsobom (napr. ak sa musí ukladať v určitej polohe) alebo aby sa chránila pristavením krytého vozidla alebo vhodným vystrojením vozidla;

e) počet kusov zásielky, váhu jednotlivých kusov ťažších ako 60 kg a ich počet, celkovú váhu zásielky a pri zásielke neskladnej alebo dlhšej ako 6 m ešte rozmery jednotlivých kusov;

f) zvláštnu kultúrnu alebo umeleckú hodnotu zásielky alebo jej všeobecnú cenu, ak je vyššia ako 5000 Kčs;

g) návrh času vykonania prepravy (času nakládky, dodacej lehoty, času vykládky), prípadne aj žiadanú dopravnú cestu;

h) druh a rozsah poškodenia zásielky, ak sa podáva na prepravu už poškodená (napr. zasiela sa do opravy).

(9) Dopravca je povinný písomne potvrdiť doručenie objednávky len vtedy, ak mu objednávateľ predložil riadne vyplnenú potvrdenku o doručení objednávky alebo druhopis objednávky.

(10) Ten, kto objednáva prepravu v mene odosielateľa, považuje sa za jeho zástupcu oprávneného aj na všetky konania, ktoré sa týkajú dojednania podrobných podmienok prepravnej zmluvy.

(11) Ak dopravca nemôže objednávku prijať, je povinný objednávateľa o tom bez meškania upovedomiť.

§ 41
Vznik a obsah prepravnej zmluvy

(1) Prepravná zmluva vzniká medzi odosielateľom a dopravcom

a) prijatím objednávky;

b) pri preprave ohlásenej dopravnému stredisku podľa predpisov o riadení nákladnej automobilovej dopravy prevzatím transportného preukazu strediska dopravcom, výnimočne prijatím iným spôsobom vydaného príkazu strediska na vykonanie prepravy;

c) ak ide o prepravu, ktorú už netreba objednávať (§ 40 ods. 1 písm. b) a c), začatím prepravy;

d) pokiaľ nevznikla podľa bodov a) až c), prevzatím zásielky na prepravu.

(2) Objednávka je prijatá,

a) ak dôjde k ústnej alebo telefonickej dohode dopravcu a odosielateľa o rozsahu, čase, prípadne aj spôsobe vykonania požadovanej prepravy alebo

b) okamihom, keď písomné, telegrafické alebo ďalekopisné potvrdenie dopravcu o jej prijatí došlo objednávateľovi; ak odosielateľ žiada takéto potvrdenie, dopravca je povinný vyhovieť;

c) začatím objednanej prepravy dopravcom, pokiaľ sa objednávka neprijala podľa predchádzajúcich bodov.

(3) Ak dopravca vyhovie návrhu príjemcu zásielky na jej ďalšiu prepravu inému príjemcovi, vzniká nová prepravná zmluva.

(4) Prepravnou zmluvou sa dopravca zaväzuje odosielateľovi, že vykoná prepravu za dohodnutých podmienok a za podmienok ustanovených týmto poriadkom. Odosielateľ sa dopravcovi zaväzuje, že splní dojednané a prepravným poriadkom ustanovené podmienky a že zaplatí prepravné.

§ 42
Zmena prepravnej zmluvy

(1) Kým sa zásielka nevydala, môže odosielateľ, a ak je odosielateľom socialistická organizácia, aj jej nadriadený orgán navrhnúť zmenu prepravnej zmluvy, najmä vrátenie zásielky odosielateľovi, jej vydanie inému prijímateľovi alebo tomu istému prijímateľovi na iné miesto vykládky.

(2) Prijímateľ zásielky môže navrhnúť, aby sa mu vydala na inom mieste vykládky.

(3) O návrhu zmeny prepravnej zmluvy platí obdobne ustanovenie § 40 ods. 7; o prijatí návrhu platí obdobne § 41 ods. 1 písm. a). Prepravné a ostatné náklady spojené s uskutočnením zmeny prepravnej zmluvy podľa odseku 1 uhradzuje odosielateľ, podľa odseku 2 prijímateľ.

(4) Pokiaľ to prevádzkové pomery dopravcu dovoľujú, dopravca je povinný návrhu vyhovieť. Ak sa zmenou prepravnej zmluvy znemožní splnenie príkazu dopravného strediska, na uskutočnenie navrhovanej zmluvy je potrebný súhlas dopravného strediska.

§ 43
Prepravná listina

(1) Prepravná listina ako prepravný doklad o zásielke sprevádza zásielku až do jej vydania, prípadne likvidácie. Odosielateľ je povinný riadne vyplnenú prepravnú listinu odovzdať dopravcovi. Prepravná listina sa odovzdáva dopravcovi súčasne so zásielkou, pokiaľ sa pre niektoré druhy prepráv neustanoví (§ 4) iná úprava.

(2) Prepravná listina musí obsahovať najmenej tieto údaje:

a) názov (meno) odosielateľa a prijímateľa,

b) obvyklé pomenovanie obsahu zásielky a jej obalu,

c) počet kusov,

d) celkovú váhu zásielky,

e) miesto nakládky a miesto vykládky,

f) dátum a potvrdenie prevzatia zásielky dopravcom a prijímateľom.

(3) Prepravnou listinou v cestnej nákladnej doprave je

a) prepravný list vyplnený a odovzdaný odosielateľom alebo

b) dodací list, pokiaľ vyhovuje podrobnejším prepravným podmienkam.

(4) Ak sa zásielka nakladá alebo vykladá na viacerých miestach, odosielateľ je povinný pre každú časť zásielky odovzdať samostatnú prepravnú listinu. Pre opakované prepravy z tohto istého miesta nakládky na rovnaké miesto vykládky a pre iné prepravy pre toho istého odosielateľa opakujúce sa za zásadne rovnakých podmienok, ako aj pre prepravy vnútri závodov a obvodov

stavenísk odosielateľ môže s dopravcom dohodnúť použitie jedinej prepravnej listiny pre celú smenu vozidla; predpokladom dohody je, že odosielateľ vhodným spôsobom zabezpečí kontrolu jednotlivých prepráv. Pre niektoré druhy prepráv sa údaje prepravnej listiny môžu zjednodušiť (§ 4).

(5) Vzor prepravného listu určí Ministerstvo dopravy; môže zaviesť aj viac druhov prepravných listov a určiť podrobnejšie podmienky pre ich používanie. Prepravný list je voľne predajné tlačivo; jeho vydanie zabezpečuje Ministerstvo dopravy.

(6) Do prepravnej listiny sa zapisujú, pokiaľ sa nevyhotovila samostatná zápisnica podľa § 71, ďalšie prepravným poriadkom predpísané alebo povolené záznamy. Zápisy v prepravnej listine sa musia urobiť priepisom a musia byť na všetkých listoch prepravnej listiny dobre čitateľné.

§ 44
Zodpovednosť za zápisy v prepravnej listine

Dopravcovia a prepravcovia zodpovedajú za správnosť a úplnosť zápisov, ktoré sú povinní do prepravnej listiny zapísať; za nesprávne a neúplné zápisy prepravcu, ktoré mali alebo mohli mať za následok skrátenie na prepravnom, dopravca môže počítať prirážku vo výške určenej tarifou.

§ 45
Veci vylúčené z prepravy a veci, preprava ktorých je povolená za osobitných podmienok

(1) Z prepravy sú vylúčené

a) veci, preprava ktorých je zakázaná všeobecnými právnymi predpismi alebo opatreniami orgánov štátnej správy

b) nebezpečné veci v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi (§ 76),

c) predmety, ktoré sa svojími rozmermi, váhou alebo úpravou alebo so zreteľom na únosnosť, rozmery a stav pozemných komunikácií, ktoré sa majú pri preprave použiť, nehodia na prepravu cestným vozidlom.

(2) Pri preprave nebezpečných vecí povolenej podľa osobitných predpisov prepravca zodpovedá za vhodnosť použitých prepravných pomôcok (vypchávok, úložného materiálu a pod.), za správne pomenovanie látok a predmetov, za akosť ich vnútorného a vonkajšieho balenia, za dodržanie najväčšej dovolenej váhy a množstva, za správnosť nápisov, značiek a nálepiek na jednotlivých kusoch osvedčení a za pripojenie potrebných sprievodných listín.

(3) Ak sa na prepravu podala zásielka vylúčená z prepravy alebo preprava ktorej je povolená za osobitných podmienok bez toho, že by sa bola táto povaha zásielky dopravcovi oznámila, alebo ak sa takáto zásielka prevzala na prepravu na podklade nesprávnych alebo neúplných údajov, odosielateľ je povinný zaplatiť pokutu vo výške 100 Kčs za kusovú zásielku a 200 Kčs za vozovú zásielku.

§ 46
Obal a označenie zásielky

(1) Zásielku (jej časť), ktorá podľa svojej povahy vyžaduje, aby počas prepravy bola chránená obalom pred stratou alebo poškodením, odosielateľ je povinný podať na prepravu v riadnom obale zodpovedajúcom podmienkam v cestnej preprave.

(2) Odosielateľ je povinný zásielku riadne zabaliť aj vtedy, ak je nebezpečenstvo, že by bez obalu mohla počas prepravy spôsobiť svojimi vlastnosťami škodu osobám alebo na iných zásielkach a na dopravnom prostriedku, prípadne na iných zariadeniach dopravcu. Dopravca neskúma, či zásielka

svojou povahou vyžaduje obal, prípadne či použitý obal je riadny. Odosielateľ zodpovedá za škody, ktoré vznikli chybným alebo nedostatočným obalom počas prepravy.

(3) Odosielateľ je povinný zabezpečiť, aby obaly zásielky (jednotlivých kusov zásielky) svojimi rozmermi, konštrukciou a pevnosťou umožňovali použitie novej techniky v preprave.

(4) Odosielateľ je povinný označiť zásielku alebo jej jednotlivé kusy, ak to predpisuje tento poriadok alebo je to žiadúce pre uľahčenie manipulácie so zásielkou alebo pre odstránenie nebezpečenstva jej zámeny. O označovaní zásielok obsahujúcich nebezpečné veci platia osobitné predpisy.

(5) Pokiaľ povaha zásielky vyžaduje, aby sa s ňou počas nakládky, prepravy a vykládky určitým spôsobom zaobchádzalo alebo aby sa ukladala v určitej polohe, odosielateľ je povinný označiť každý kus manipulačnou značkou pre označovanie prepravných obalov podľa československých štátnych noriem.

(6) Kusovú zásielku je odosielateľ povinný označiť tiež názvom (menom) a adresou prijímateľa.

(7) Ak dopravca pri prevzatí zásielky zistí, že zásielka nevyhovuje predchádzajúcim podmienkam, prepravu odmietne; pokiaľ osoba alebo organizácia odovzdávajúca zásielku na prepravu potvrdí zistenú závadu v prepravnej listine, môže dopravca zásielku prevziať.

§ 47
Preskúmanie zásielky

(1) Dopravca je oprávnený hocikedy preskúmať, či zásielka zodpovedá záznamom prepravcu v prepravnej listine. Zásielka sa na mieste nakládky alebo vykládky preskúma v prítomnosti osôb odovzdávajúcich alebo preberajúcich zásielku; počas prepravy sa preskúma v prítomnosti najmenej jednej osoby, ktorá nie je pracovníkom dopravcu.

(2) Ak dopravca ešte pred vyjdením vozidla z miesta nakládky zistí, že na prepravu sa prijala zásielka vylúčená z prepravy, je povinný ju vrátiť odosielateľovi a odosielateľ je povinný ju prevziať späť. Ak dopravca zistí uvedenú závadu až počas prepravy, jazdu preruší a najkratšou cestou si vyžiada návrh odosielateľa. Ak ide o veci nebezpečné výbuchom alebo samozápalné, upovedomí zároveň najbližšiu zložku Verejnej bezpečnosti; opatrenia podľa § 59 ods. 3 a § 60 môže v tomto prípade vykonať dopravca len s jej súhlasom.

(3) Ak sa pri preskúmaní zásielky zistí taká závada, že by sa jej prepravou mohla spôsobiť škoda na vozidle alebo na spoluprepravovanej zásielke, dopravca je oprávnený odmietnuť prijatie zásielky na prepravu, a ak sa závada zistila až počas prepravy, jazdu prerušiť. Pri prerušení jazdy postupuje dopravca ako pri ostatných prekážkach pri preprave (§ 59).

(4) Ak sa zásielka skladá z veľkého počtu drobných kusov, dopravca je povinný zisťovať ich počet, len ak sa tak s odosielateľom dohodol.

(5) Výsledok preskúmania zásielky je dopravca povinný zaznačiť v prepravnej listine alebo vyhotoviť zápisnicu (§ 71).

§ 48
Váha zásielky

(1) Váhou zásielky sa rozumie váha nákladu aj s obalom (vrátane palety, prepravnej skrine, kontejnera a pod.) a s nakladacími a prepravnými pomôckami odosielateľa prevzatými zároveň so zásielkou.

(2) Váhu zásielky je odosielateľ povinný zistiť a do prepravnej listiny zapísať najneskoršie pri podaní zásielky na prepravu. Dopravca je povinný umožniť zistenie váhy zásielky jej vážením, ak sa to pri dojednaní prepravnej zmluvy dohodlo. Ak sa váženie nedohodlo, dopravca je povinný umožniť zistenie váhy jej vážením, ak je v mieste vyhovujúca cestná váha; v ostatných prípadoch, len ak sa tým nenaruší prevádzka dopravcu.

(3) Dopravca je oprávnený hocikedy preskúšať váhu zásielky, najmä ak má pochybnosť o správnosti údajov odosielateľa; váhu zisťuje

a) vážením alebo

b) výpočtom, ak je množstvo nákladu udané počtom jednotlivých zhodných kusov alebo počtom merných jednotiek a váha jedného kusa alebo mernej jednotky je známa, prípadne sa zistila vážením;

c) ak váhu nemožno zistiť podľa a) alebo b), prepočtom podľa merných váh určených tarifou.

(4) Spôsob preskúšania váhy a výsledok preskúšania dopravca poznačí vo všetkých dieloch prepravnej listiny, ktoré sú pri preskúšavaní k dispozícii.

(5) Odosielateľ uhradzuje náhrady za výkony spojené so zisťovaním váhy zásielky,

a) ak o zistenie váhy dopravcu požiadal alebo

b) ak sa váha zistená dopravcom líši o viac ako 5 % od váhy ním udanej. Ak o zistenie váhy požiadal príjemca, je tiež povinný uhradiť náklady spojené s vážením zásielky. Výšku náhrad za výkony spojené s vážením zásielky určuje tarifa.

§ 49
Vozidlá použité na prepravu

Dopravca je povinný v dojednanej lehote pristaviť vozidlo toho druhu a tak vystrojené, ako sa pri dojednaní prepravy dohodlo. Vozidlo musí byť v stave vyhovujúcom pre prepravu a s riadne očisteným nakladacím priestorom. Ak to povaha nákladu podľa objednávky vyžaduje, vozidlo musí mať plachtu.

§ 50
Čas podaja a odberu zásielok

(1) Prepravcovia sú povinní podávať zásielky na prepravu a odoberať zásielky od dopravcu od 6. do 22. hod., a to aj v nedeľu a vo sviatok.

(2) O zamýšľanom prevzatí zásielky na prepravu alebo jej vydaní v nedeľu alebo vo sviatok alebo v čase medzi 16. až 22. hodinou dopravca je povinný podať prepravcovi vopred správu. Rovnakú povinnosť má dopravca, ak sa na príkaz národného výboru vykonáva podanie a odber zásielok v nočných hodinách. Správa sa musí podať prepravcovi v jeho pracovnom čase. Odosielateľ je povinný umožniť dopravcovi upovedomenie príjemcu vlastnými spojovacími prostriedkami. Dopravca môže podať správu aj prostredníctvom iného účastníka telefónneho spojenia, napr. prostredníctvom národného výboru alebo niektorej socialistickej organizácie, ak sa tým umožní rýchlejšie upovedomenie prepravcu.

§ 51
Nakladanie a vykladanie zásielky

(1) Ak je odosielateľom občan, má právo, aby mu naloženie zásielky obstaral dopravca; ak váha nákladu alebo jednotlivých kusov presahuje váhu udanú v objednávke, odosielateľ a príjemca sú povinní poskytnúť, prípadne zabezpečiť primeranú pomoc pri nakladaní, vykladaní a

zabezpečovaní nákladu na vozidle, ak náklad váži viac ako 1000 kg alebo jednotlivý kus viac ako 60 kg alebo ak ide o zvlášť rozmernú vec. Ak zásielku odovzdá na prepravu za občana alebo ak preberá zásielku za občana socialistická organizácia, je povinná, ak má na mieste nakládky alebo vykládky mechanizačné prostriedky pre nakládku (vykládku), tieto prostriedky podľa ich povahy sama použiť pri nakládke (vykládke) alebo ich dať k dispozícii dopravcovi.

(2) Ak je odosielateľom alebo prijímateľom socialistická organizácia, naloženie a vyloženie nákladu zabezpečuje

a) organizácia určená podmienkami ustanovenými pre uskutočňovanie určitého prepravného systému alebo

b) organizácia určená schváleným mesačným prepravným plánom alebo

c) organizácia určená dohodnutými podmienkami pre opakované prepravy.

Ak naloženie alebo vyloženie nákladu nie je zabezpečené podľa bodu a) až c), urobí to dopravca, ak má na to potrebné prevádzkové zariadenia a pracovné sily, inak nakladanie zabezpečí odosielateľ a vykladanie prijímateľ, pokiaľ dopravca s prepravcom nedohodol niečo iné. Ustanovenie odseku 1 o poskytnutí primeranej pomoci odosielateľom a prijímateľom dopravcovi platí obdobne.

(3) Pri preprave nábytku a iného zariadenia bytov, kancelárií a pod. špeciálnymi sťahovacími vozidlami zabezpečuje nakladanie a vykladanie, ak sa inak nedohodlo, dopravca.

(4) Nakladanie zásielky dopravcom zahrňuje úkony spojené s premiestnením zásielky zo vzdialenosti najviac 5 m od vozidla a s jej uložením na vozidle; vykladanie dopravcom zahrňuje úkony spojené so zložením zásielky z vozidla a s jej uložením do vzdialenosti najviac 5 m od vozidla. Premiesťovanie zásielky na väčšiu alebo z väčšej vzdialenosti od vozidla, najmä jej vynášanie na poschodia, ukladanie do skladu a pod., musí sa s dopravcom osobitne dojednať.

(5) Odosielateľ je povinný včas urobiť všetky opatrenia potrebné na plynulú nakládku a na ochranu zásielky pred poškodením, napr. dodaním dostatočne pružiacej drevitej vlny, ak ide o ochranu krehkého tovaru a pod. Pokiaľ odosielateľ neuviedol v objednávke prepravy všetky zvláštnosti zásielky a tie nie sú zrejmé ani z jej označenia podľa § 46, je povinný na ne upozorniť najneskoršie pred začatím nakládky.

(6) Ak zásielku nakladá odosielateľ, je povinný ju naložiť podľa pokynov dopravcu. Dopravca je zodpovedný za to, že zásielka je uložená na vozidle tak, aby neohrozila bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Ak odosielateľ nedbá na pokyny dopravcu a dôjde preto k závade v naložení, najmä k preťaženiu vozidla, dopravca je oprávnený žiadať zloženie nákladu alebo jeho časti alebo jeho úpravu na vozidle. Ak sa mu nevyhovie, môže odmietnuť vykonanie prepravy, prípadne obstarať riadne zloženie a uloženie nákladu na účet a nebezpečenstvo odosielateľa.

(7) Všetky osoby a organizácie zúčastnené na preprave sú povinné prispieť k urýchleniu nakládky (vykládky) plným využitím vlastnej mechanizácie alebo vytvorením podmienok na použitie mechanizačných prostriedkov druhej organizácie a včasnou pripravenosťou zásielky na nakládku, prípadne zabezpečením prítomnosti zodpovedného pracovníka na mieste nakládky (vykládky). Pokiaľ naloženie a vyloženie nákladu zabezpečujú prepravcovia, sú povinní tieto práce organizovať tak, aby nakladací a vykladací čas bol čo najkratší.

(8) Tarifa určuje, kedy a za akých podmienok bude prepravca a dopravca postihnutý za nesplnenie povinnosti ustanovenej v odseku 7. Môže tiež určiť spôsob zvýhodnenia prepravcu, ak je zásielka naložená (vyložená) v kratšom čase, než je určená nakladacia (vykladacia) lehota. Tarifa určuje aj výšku náhrady za naloženie (vyloženie) a za ďalšie dojednané úkony so zásielkou, pokiaľ ich urobí dopravca.

(9) Ak nakladanie a vykladanie zabezpečuje prepravca, je povinný dbať, aby sa nepoškodilo vozidlo a iné zariadenie dopravcu. Najmä nie je dovolené spúšťať ťažšie náklady z väčšej výšky do vozidla.

(10) Ak dôjde k značnejšiemu znečisteniu nakladacieho priestoru vozidla pri nakládke (vykládke) alebo prepravovaným nákladom, prepravca je povinný po vyložení zásielky a pri opakujúcich sa prepravách pri skončení poslednej vykládky na vlastné trovy zabezpečiť jeho vyčistenie. Ak prepravca túto povinnosť nesplní, vyčistenie vozidla na jeho náklad zabezpečí dopravca.

(11) Ak treba vozidlo dezinfikovať, zabezpečuje to dopravca. Náklady spojené s dezinfekciou uhradzuje prepravca, ktorého zásielka spôsobila nutnosť dezinfekcie, prípadne prepravca, pre náklad ktorého je dezinfekcia vozidla predpísaná osobitnými predpismi.

§ 52
Sprevádzanie zásielok

(1) Ak to vyžaduje osobitná povaha prepravy alebo prepravovanej zásielky (živé zvieratá a pod.), odosielateľ je povinný prideliť k zásielke sprievodcu; inak môže dopravca prepravu odmietnuť.

(2) Jeden sprievodca, ak sa tak dohodlo, môže sprevádzať aj viac súčasne prepravovaných zásielok, a to aj keď sa prepravujú na niekoľkých vozidlách.

(3) Meno sprievodcu zapíše odosielateľ do prepravnej listiny; na požiadanie dopravcu musí sprievodca preukázať svoju totožnosť občianskym preukazom.

(4) Sprievodca je povinný sprevádzanú zásielku riadne opatrovať, a to z hľadiska jej úplnosti.

(5) Za sprievodcu nákladu sa nepovažujú osoby, určené odosielateľom iba na nakladanie alebo vykladanie. Za sprievodcu nákladu sa nepovažuje ani odosielateľ a jeho rodinní príslušníci prepravovaní pri sťahovaní bytových zvrškov.

(6) Kedy a akú náhradu môže počítať dopravca za prepravu sprievodcov, nakladačov a osôb prepravovaných pri sťahovaní bytových zvrškov, určuje tarifa.

(7) Vodič je oprávnený vylúčiť z prepravy osobu prepravovanú podľa predchádzajúcich odsekov, ak ohrozuje bezpečnosť vlastnú, ostatných prepravovaných osôb alebo nákladu, prípadne vozidla.

§ 53
Osobitné povinnosti prepravcu

(1) Prepravca, najmä pri opakujúcich sa prepravách z rovnakého miesta nakládky alebo na rovnaké miesto vykládky je povinný zabezpečiť podmienky pre bezpečnosť práce a pre hospodárske využitie cestných vozidiel vrátane prívesov a návesov. Povinný je najmä zabezpečiť, aby sa nakladacie a vykladacie miesta a zariadenia udržiavali v stave, ktorý umožňuje rýchlu a bezpečnú nakládku a vykládku zásielok, zabezpečiť dostatočné spevnenie všetkých plôch používaných na jazdu vozidiel vrátane neverejných príchodových ciest a ich udržiavania v bezpečne zjazdnom stave, ako aj dostatočné osvetlenie pracovísk. Na stálych pracoviskách s veľkým rozsahom ložných operácií sú prepravcovia povinní zriadiť nakládkové a vykládkové rampy a pre hospodárne nakladanie a vykladanie zabezpečiť používanie mechanizačných zariadení, ako sú pásové dopravníky, drapáky, mechanizačné lopaty, vysávače, žeriavy, kladkostroje, vysokozdvižné vozíky a pod. Dopravca, ktorý vyžaduje splnenie uvedených povinností, je na výzvu prepravcu povinný sa vyjadriť k zamýšľanej úprave.

(2) Na odľahlých pracoviskách, na ktorých sa v záujme odstránenia alebo obmedzenia prístavných a odstavných jázd dohodlo prechodné ponechanie vozidiel na pracovisku, prepravcovia sú povinní zabezpečiť v rozsahu ako pre vlastných zamestnancov primerané ubytovanie a stravovanie prevádzkových zamestnancov dopravcu. V týchto prípadoch prepravca zabezpečuje ešte podmienky pre prevádzku vozidiel dopravcu, najmä parkovanie a stráženie, pre vykonávanie údržby vozidiel a ich zbrojenie.

(3) Ak ide o opakované prepravy rovnakej povahy, odosielateľ, pokiaľ s dopravcom nedohodol niečo iné, je povinný zadovážiť včas a v dostatočnom množstve pomôcky potrebné na urýchlené vykonanie nakládky a vykládky, na hospodárne využitie vozidla a na zabezpečenie nákladu pred stratou alebo poškodením počas prepravy. K nakladacím a prepravným pomôckam patria najmä pomôcky na naloženie nákladov do niekoľkých vrstiev, ďalej stojany, podložky, upevňovacie konštrukcie, rohože, zahrážky a pod.

(4) Ak prepravca napriek opätovnej výzve dopravcu neurobí opatrenia podľa predchádzajúcich odsekov, dopravca je povinný to oznámiť bez meškania príslušnému okresnému národnému výboru, ktorý rozhodne o zabezpečení uvedených povinností.

(5) Pokiaľ je na vykonanie určitej prepravy potrebné osobitné povolenie, zaobstaranie takéhoto povolenia, ak sa nedohodlo inak, zabezpečuje prepravca.

(6) Náklad uložený na palete musí tvoriť s paletou, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú niečo iné, jeden manipulačný celok, zabezpečujúci neporušenosť tovaru za prepravy. Prázdne ohradové palety (boxpalety) sa musia podať na prepravu zložené.

§ 54
Dopravná cesta

(1) Dopravca, ak sa s odosielateľom dopravná cesta nedohodla, je povinný vykonať prepravu po najkratšej ceste, použitie ktorej je hospodárne so zreteľom na povahu nákladu a druh použitého vozidla. Ak na tejto dopravnej ceste vznikne prekážka, ktorá bráni jej použitiu, dopravca pri voľbe náhradnej dopravnej cesty je povinný dodržať podmienky predchádzajúcej vety. Toto ustanovenie platí primerane aj pre jazdy bez nákladu.

(2) Ak dopravca splní podmienky ustanovené v odseku 1, má nárok na dovozné za vzdialenosť zodpovedajúcu skutočne použitej dopravnej ceste.

(3) Ak dopravca nepoužije dopravnú cestu uvedenú v odseku 1, hoci tak mohol urobiť bez ohrozenia bezpečnosti prevádzkových zamestnancov, vozidla alebo prepravovanej zásielky, smie požadovať dovozné len za vzdialenosť zodpovedajúcu dopravnej ceste podľa odseku 1.

(4) Dĺžka dopravnej cesty sa určí podľa kilometrovníka vydaného alebo schváleného Ministerstvom dopravy. Ak podľa tohto kilometrovníka nemožno určiť dĺžku dopravnej cesty alebo jej časť, určí sa

a) podľa údajov o cestných vzdialenostiach v mapách alebo v kilometrovníkoch schválených národnými výbormi. Ak dĺžku dopravnej cesty nemožno určiť týmto spôsobom, zistí sa

b) podľa smerových tabulí umiestnených na pozemných komunikáciách, a ak nemožno použiť ani tento spôsob,

c) podľa údajov tachografu, prípadne tachometra alebo

d) iným vhodným spôsobom.

(5) Pri prepravách opakovaných za zásadne rovnakých podmienok sú dopravcovia a odosielatelia povinní vopred dohodnúť dĺžku dopravnej cesty; ak sa dohodnutá dĺžka dopravnej cesty zmení, sú povinní bez meškania urobiť zmenu dohody.

(6) Pre určenie dĺžky dopravnej cesty pri preprave kusových zásielok tarifa môže určiť odchylné úpravy.

§ 55
Zdržanie vozidla

(1) Za zdržanie vozidla, ktoré bolo vopred dohodnuté alebo ktoré vzniklo počas plnenia prepravnej zmluvy z príčin na strane prepravcu, odosielateľ je povinný poskytnúť dopravcovi určenú tarifnú náhradu.

(2) Ak sa vozidlo pristavilo pred dojednaným časom a prepravca nezačal s nakládkou vozidla, dopravcovi nepatrí náhrada za zdržanie od okamihu príchodu vozidla do dojednaného času pristavenia.

(3) Ak pri preprave vyhradeného nákladu vznikne zdržanie vozidla na mieste nakládky z príčin na strane dodávateľa vyhradeného nákladu, dodávateľ uhradzuje dopravcovi náhradu za čakanie.

(4) O dĺžke a príčine zdržania vozidla, ktoré sa vopred nedohodlo alebo ktoré sa oproti dohode prekročilo, dopravca spíše na mieste zápisnicu (§ 71).

§ 56
Colné a iné konanie

(1) Ak zásielka v čase od jej prevzatia dopravcom do jej vydania podlieha konaniu podľa osobitných predpisov, najmä colných, veterinárnych, rastlinolekárskych a zdravotno-bezpečnostných predpisov, odosielateľ podľa povahy konania je povinný urobiť sám všetky potrebné opatrenia alebo požiadať dopravcu o ich vykonanie. V tom prípade je odosielateľ povinný včas odovzdať dopravcovi listiny a doklady, ktoré sú pre konanie potrebné. Dopravca nie je povinný skúmať, či listiny odovzdané na splnenie osobitných predpisov sú úplné a správne. Odosielateľ zodpovedá dopravcovi za škodu, ktorá mu vznikne preto, že listina chýba, je neúplná alebo nesprávna. Dopravca zodpovedá za škodu vzniknutú nepoužitím alebo nesprávnym použitím jemu zverených listín.

(2) Dopravca je povinný na vyzvanie orgánov štátnej správy vykonávajúcich konanie podľa odseku 1 urobiť všetky potrebné opatrenia týkajúce sa prepravovanej zásielky, aj keď ho o to odosielateľ nepožiadal.

(3) Náhradu za úkony dopravcu podľa predchádzajúcich odsekov určuje tarifa.

§ 57
Dodacie lehoty

(1) Dopravca je povinný vydať zásielku prijímateľovi v lehote, ktorá sa dojednala, a ak sa nedojednala, v týchto lehotách:

a) pri preprave do vzdialenosti 150 km - 12 hodín,

b) pri preprave na vzdialenosť do 300 km - 24 hodín,

c) pri preprave na vzdialenosť nad 300 km - 48 hodín.

(2) Pre prepravu zásielok v rámci určitého prepravného systému a zásielok manipulovaných cez prekladisko dopravcu platia uvedené dodacie lehoty len vtedy, ak sa pre tieto prepravy nevyhlásili iné dodacie lehoty.

(3) Vzdialenosť pre zistenie dĺžky dodacej lehoty sa rovná prepravnej vzdialenosti z miesta nakládky na miesto vykládky vypočítanej podľa § 54.

(4) Dodacia lehota sa začína

a) uplynutím 24. hodiny dňa, v ktorom sa zásielka prijala na prepravu alebo sa podľa dojednaných podmienok mala prijať na prepravu, pokiaľ sa bez predchádzajúcej dohody s odosielateľom prijala na prepravu až po tomto dni;

b) pri zásielkach podliehajúcich rýchlej skaze (§ 64) okamihom odchodu vozidla so zásielkou z miesta nakládky;

c) pri uzavretí novej prepravnej zmluvy podľa § 41 ods. 2 a pri zmene prepravnej zmluvy podľa § 42 okamihom uzavretia dohody.

(5) Dodacia lehota neplynie počas zdržania prepravy

a) pre prekážky pri plnení prepravnej zmluvy, ktoré neboli vyvolané príčinami na strane dopravcu,

b) spôsobeného preskúmaním obsahu a stavu zásielky dopravcom, ak výsledok preskúmania a opatrenia dopravcu zodpovedajú ustanoveniam § 47,

c) vyvolaného príčinami na strane prepravcu alebo nevyhnutného na vykonanie osobitných úkonov so zásielkou (napr. kŕmenie, napájanie a ošetrovanie prepravovaných zvierat)

d) pre colné alebo iné konanie podľa osobitných predpisov a pre také opatrenia orgánov štátnej správy, ktoré nesúvisia s nedostatkami prevádzky dopravcu.

(6) Dodacia lehota je zachovaná, ak sa pred jej uplynutím zásielka prepravila na dojednané miesto vykládky a urobil sa pokus o jej vydanie.

(7) Za prekročenie dojednanej alebo ustanovenej dodacej lehoty je dopravca povinný zaplatiť príjemcovi pokutu vo výške jednej desatiny dovozného za každých dvadsaťštyri hodín, o ktoré sa dodacia lehota prekročila, najviac však polovicu dovozného. V prípade straty alebo zničenia celej zásielky sa pokuta neplatí.

§ 58

(1) Dopravca vydá zásielku prijímateľovi určenému odosielateľom (oprávnený prijímateľ). Ak oprávnený prijímateľ nie je na mieste vykládky prítomný alebo ak by si jeho zastihnutie vyžiadalo zdržanie vozidla dlhšie ako 2 hodiny a dojednaná prepravná zmluva nevylúčila náhradné doručenie, zásielka sa môže vydať inej socialistickej organizácii alebo osobe v okolí určeného miesta vykládky, pokiaľ sú ochotné zásielku prevziať a pokiaľ osoba preberajúca zásielku preukáže svoju totožnosť (náhradný prijímateľ).

(2) Dopravca vydá zásielku zároveň s priepisom prepravnej listiny; prevzatie zásielky potvrdzuje prijímateľ na prepravnej listine svojím podpisom, a ak je na mieste vykládky k dispozícii pečiatka organizácie, ešte odtlačením pečiatky. Náhradnému prijímateľovi vzniká prevzatím zásielky povinnosť oprávneného prijímateľa bez meškania upovedomiť o prevzatí zásielky.

(3) Ak na mieste vykládky nie je prítomný oprávnený prijímateľ ani náhradný prijímateľ, vydanie zásielky sa uskutoční

a) pri zeminách a voľne ložených stavebných hmotách ich zložením na určenom mieste vykládky, pokiaľ sa prepravnou zmluvou takýto postup nevylúčil; v takomto prípade je zásielka uložená

na mieste vykládky na nebezpečenstvo prijímateľa. Uloženie musí dopravca poznačiť v prepravnej listine;

b) pri ostatných nákladoch ich zložením na mieste vykládky, pokiaľ sa takýto postup vydania dohodol. Pri splnení tohto predpokladu je zásielka uložená na nebezpečenstvo prijímateľa.

(4) Pri prepravách, pri ktorých nie je prijímateľ (napr. odvoz odpadkov alebo zeminy na miesta verejnej skládky), za vydanie zásielky sa považuje jej vyloženie na určenom mieste.

(5) Ak bolo treba zásielku (jej časť) vydať orgánu štátnej správy alebo súdu, je uvedený orgán alebo súd povinný prevzatie zásielky potvrdiť. Ak to orgán štátnej správy alebo súd nezakáže, dopravca upovedomí o vydaní zásielky odosielateľa.

(6) Z dôvodov poškodenia zásielky pri preprave môže prijímateľ odmietnuť prijatie zásielky alebo jej časti iba vtedy, ak sa poškodením zmenil stav zásielky do tej miery, že ju nemožno použiť na pôvodný účel. Prijímateľ však nie je povinný prevziať zásielku, kým dopravca nespíše zápisnicu požadovanú podľa § 71 ods. 2.

(7) Ak sa zásielka nevydala alebo nevrátila odosielateľovi do pätnástich dní, a ak ide o veci ľahko skaziteľné, do troch dní po uplynutí dodacej lehoty, považuje sa za stratenú a prepravca môže žiadať náhradu. Ak sa zásielka po vyplatení náhrady našla, dopravca ju ponúkne oprávnenému. Oprávnený, ak vráti náhradu, môže žiadať, aby sa zásielka dodala jemu na iné miesto alebo inému prijímateľovi bez platenia ďalšieho prepravného. Ak nedôjde odpoveď do desať dní po odoslaní ponuky, dopravca môže zásielku likvidovať (§ 60).

§ 59
Prekážky pri plnení prepravnej zmluvy

(1) Ak po dojednaní prepravnej zmluvy odpadne potreba prepravy, odosielateľ je povinný oznámiť to bez meškania dopravcovi. Ak sa preprava odvolala až po vyjdení vozidla na dojednané miesto nakládky alebo ak sa už vozidlo na také miesto pristavilo a k podaniu zásielky na prepravu nedošlo z príčiny na strane odosielateľa, najmä nedodržaním povinností ustanovených v § 50, dopravcovi patrí náhrada za uskutočnené výkony (za zbytočnú jazdu atď.) určená tarifou.

(2) Ak dopravca nemôže vykonať dojednanú prepravu alebo ak ju nemôže vykonať za dohodnutých alebo týmto poriadkom ustanovených podmienok, je povinný to oznámiť bez meškania odosielateľovi. Ak odosielateľovi nevyhovujú podmienky novo navrhnuté dopravcom, je oprávnený od prepravnej zmluvy odstúpiť; od zmluvy môže odstúpiť tiež vtedy, ak sa vozidlo bez predchádzajúcej dohody s ním nepristavilo do troch hodín od dojednaného času.

(3) Ak sa po prijatí zásielky na prepravu vyskytne prekážka, pre ktorú nemožno s prepravou začať alebo v nej pokračovať, alebo ak nemožno uskutočniť vydanie zásielky a s odosielateľom sa nedohodol ďalší postup pre takýto prípad, dopravca je povinný bez meškania si vyžiadať návrh odosielateľa. Dopravca môže v takomto prípade zásielku prepraviť späť odosielateľovi, ak je splnená niektorá z týchto podmienok:

a) odosielateľa nemožno o prekážke upovedomiť alebo získanie jeho návrhu by si vyžiadalo zdržanie vozidla dlhšie ako tri hodiny a pri vzdialenosti nad 100 km dlhšie ako šesť hodín,

b) odosielateľ nedal do troch hodín od času, keď bol upovedomený, návrh,

c) návrh odosielateľa je z hľadiska prevádzkových pomerov dopravcu neuskutočniteľný,

d) ak je miesto nakládky vzdialené viac ako 50 km, len za ďalšej podmienky, že na mieste nemožno zabezpečiť vhodné uloženie nákladu, a to ani za spolupráce s miestnym národným výborom.

(4) Dopravca nemusí upovedomovať odosielateľa, ak ide o prekážku prechodného rázu (napr. nevyhnutnosť preloženia zásielky) a získanie jeho návrhu by si vyžiadalo dlhší čas, než bude potrebný na odstránenie prekážky.

(5) Ak prekážka pominie skôr, než sa uskutočnil dodatočný návrh odosielateľa, dopravca postupuje podľa pôvodne dojednaných podmienok. Odosielateľ už v prepravnej listine môže dať návrh, ako so zásielkou naložiť v prípade prekážky pri plnení prepravnej zmluvy.

(6) Ak podľa predchádzajúcich ustanovení zásielku nemožno odosielateľovi vydať ani vrátiť, dopravca obstará jej uloženie; o uložení zásielky dopravca bez meškania upovedomí odosielateľa.

(7) Ak prijímateľ nebol prítomný na mieste vykládky v čase s ním dojednanom a ak dopravca nemohol vydať zásielku podľa § 58 ods. 1 alebo ods. 3, prijímateľ je povinný zaplatiť dopravcovi pokutu vo výške Kčs 100,-; rovnakú pokutu zaplatí, ak neoprávnene odmietne zásielku prevziať.

§ 60
Likvidácia zásielky

(1) Dopravca je oprávnený likvidovať zásielky, ktoré podľa predchádzajúcich ustanovení nemôže vydať ani vrátiť odosielateľovi. Likvidáciu zásielok vykoná podľa osobitných predpisov.

(2) Dopravca upovedomí odosielateľa o zamýšľanej likvidácii telegraficky, ďalekopisom alebo poslom. K likvidácii prikročí po uplynutí piatich kalendárnych dní odo dňa podania správy odosielateľovi. Zásielky, ktoré vzhľadom na ich povahu nemožno uskladniť, najmä zásielky ľahko skaziteľného tovaru a živých zvierat, môže dopravca podľa stavu zásielky so súhlasom miestneho národného výboru likvidovať v kratšej lehote.

(3) O likvidácii zásielky spíše dopravca zápisnicu a upovedomí odosielateľa.

(4) Z výťažku likvidácie sa prednostne uhradia pohľadávky dopravcu z prepravnej zmluvy; prípadný zvyšok výťažku vydá dopravca oprávnenému. Ak nedôjde k vydaniu zvyšku z výťažku likvidácie do jedného roka odo dňa likvidácie, zaniká právo na jeho výplatu a suma sa odvedie do štátneho rozpočtu.

(5) Ak výťažok likvidácie nestačí na úhradu pohľadávok dopravcu, prepravca je povinný uhradiť dopravcovi zvyšujúcu sumu.

§ 61
Prepravné a iné náhrady

(1) Ak sú splnené ustanovenia prepravného poriadku a jeho podrobnejších podmienok a tarifné podmienky, patrí dopravcovi za vykonanie prepravy, za pohotovosť vozidla a za ostatné výkony uskutočnené na splnenie zmluvy prepravné. Prepravné sa skladá z dovozného, osobitných tarifných náhrad, príplatkov a prirážok.

(2) Okrem prepravného dopravca počíta hotové výdavky potrebné na uskutočnenie prepravy alebo vynaložené z príkazu alebo v záujme prepravcu; podrobné ustanovenia obsahuje tarifa.

(3) Vyúčtovanie prepravného a iných náhrad musí zodpovedať dojednaným a poriadkom ustanoveným podmienkam a umožňovať preskúmanie správnosti účtovaných súm; musí preto obsahovať všetky skutočnosti, ktoré sú podkladom pre požadovanie účtovaných súm a nie sú zrejmé z prepravnej listiny ani zo zápisnice (§ 71).

DRUHÝ ODDIEL
Osobitné prepravné podmienky

§ 62
Preprava nákladnými autotaxíkmi

(1) Preprava nákladu autotaxíkmi je určená predovšetkým na uspokojovanie potrieb občanov.

(2) Pre prepravu nákladnými autotaxíkmi platia primerane ustanovenia § 33 ods. 2 až 5 a 7 až 10, § 39, 40 ods. 9, 10 a 11, § 41, 44, 45, 46 ods. 1, 2 a 7, § 47, 49, 54 až 56 a 58 až 60.

(3) Ministerstvo dopravy môže určiť osobitný vzor prepravnej listiny pre prepravu nákladnými autotaxíkmi; môže tiež určiť, kedy možno prepravu nákladnými autotaxíkmi vykonávať bez prepravnej listiny.

(4) Naloženie a vyloženie nákladu vykonáva dopravca. Ak však náklad váži viac ako 1000 kg alebo jednotlivý kus nákladu viac ako 30 kg alebo ak ide o zvlášť rozmernú zásielku, dopravca môže žiadať, aby mu prepravca poskytol, prípadne zabezpečil primeranú pomoc pri nakladaní a zaisťovaní nákladu na vozidle; to isté platí pre vykladanie zásielky. Ak náklad vyžaduje, aby bol určitým spôsobom na vozidle uložený, prepravca je povinný upozorniť na to vodiča, a to najneskoršie pred začatím nakládky.

(5) Ak to vyžaduje povaha zásielky, prepravca na vyzvanie dopravcu je povinný sprevádzať náklad a dozerať naň najmä z hľadiska jeho úplnosti.

(6) Ak prepravca nesprevádza zásielku, môže s dopravcom dojednať lehotu; pri prekročení dojednanej dodacej lehoty platí primerane ustanovenie § 57 ods. 7.

§ 63
Preprava zvieracími záprahmi

(1) Pre prepravu zvieracími záprahmi neplatia ustanovenia § 35, 36 a 57; ostatné všeobecné prepravné podmienky platia primerane.

(2) Ministerstvo dopravy pre prepravu zvieracími záprahmi môže určiť ďalšie úľavy, prípadne iné úpravy.

§ 64
Preprava zásielok podliehajúcich rýchlej skaze

(1) Zásielky podliehajúce rýchlej skaze, najmä mäso a mäsové výrobky, jedlé tuky, mlieko a mliečne výrobky, čerstvé ovocie a čerstvá zelenina sa prepravujú podľa druhu a vlastností a podľa dĺžky prepravy a ročného obdobia

a) vo vozidlách so stálou vnútornou teplotou (izotermických),

b) vo vozidlách s doplnkovým zariadením na udržiavanie stálej teploty,

c) v ostatných vozidlách.

(2) Ak nie je dohodnuté inak, doplnkové zariadenie na udržiavanie stálej teploty dodá a jeho zabezpečenie na vozidle obstará prepravca.

(3) Zásielka pri podaji musí zodpovedať československým akostným normám (ČSN).

(4) Ak to povaha zásielky vyžaduje, prepravca je povinný s dopravcom dohodnúť osobitný spôsob zaobchádzania so zásielkou počas prepravy.

(5) Náhradu za znehodnotenie zásielky spôsobené jej skazením dostane prepravca len vtedy, ak preukáže, že skazenie spôsobilo prekročenie dodacej lehoty alebo nezachovanie podmienok dohodnutých podľa odseku 4.

§ 65
Preprava neobvyklých zásielok

(1) Za neobvyklé zásielky sa považujú zásielky, ktoré by svojimi rozmermi, váhou, úpravou alebo zariadením mohli spôsobiť zvláštne ťažkosti pri nakladaní (vykladaní) alebo pri preprave alebo ohroziť bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky.

(2) Preprava neobvyklej zásielky sa musí vždy objednať písomne a tak včas, aby sa mohli vykonať, prípadne zabezpečiť opatrenia nevyhnutné z hľadiska cestnej premávky a vlastnej prevádzky dopravcu. Ustanovenie § 40 ods. 3 pre prepravu neobvyklých zásielok neplatí.

(3) Objednávka musí obsahovať okrem údajov podľa § 48 podrobný opis zásielky, prípadne s dokumentáciou, váhu a rozmery jednotlivých kusov, zvláštnosti zásielky (napr. excentricky ležiace ťažisko), opis miesta nakládky a vykládky, prípadne s náčrtmi týchto miest, mechanizmy a pomôcky, ktoré sú na mieste nakládky a vykládky k dispozícii, a počet sprievodcov.

(4) Dopravca na podklade objednávky, ak to pre riadne vykonanie prepravy považuje za nevyhnutné, ešte pred začatím prepravy urobí podrobnú prehliadku zásielky, prípadne miesta nakládky, dopravnej cesty a miesta vykládky. Na podklade výsledkov prehliadky dopravca zabezpečí alebo vyzve odosielateľa na zabezpečenie materiálov a opatrení nevyhnutných na vykonanie prepravy na mieste nakládky, vykládky alebo na dopravnej ceste.

(5) Ak preprava neobvyklej zásielky vyžaduje zvláštne doplnkové vystrojenie vozidla, je povinný vystrojenie dodať, umiestniť a zabezpečiť na vozidle, ak nebolo dohodnuté inak, odosielateľ, a to podľa pokynov dopravcu. Odosielateľ je povinný na vyzvanie dopravcu poskytnúť sprievodné vozidlo s vodičom a potrebný počet sprievodcov zásielky.

(6) Pokiaľ to povaha prepravy dovoľuje, dojedná sa dodacia lehota; ustanovenie § 57 ods. 1, pre prepravu neobvyklých zásielok neplatí.

§ 66
Preprava živých zvierat

(1) Živé zvieratá možno podať na prepravu cestným vozidlom buď v osobitných schranách alebo bez schrán. Živé zvieratá bez schrán sa prepravujú vždy ako vozové zásielky.

(2) V objednávke prepravy živých zvierat treba uviesť druh zvierat, ich nebezpečnosť (napr. dravec), a ak sa podávajú na prepravu bez schrán, ešte počet kusov.

(3) Naloženie a vyloženie živých zvierat bez schrán zabezpečuje vždy odosielateľ a prijímateľ; títo zabezpečujú aj naloženie a vyloženie schrán, ak sú v nich umiestnené divé, dravé alebo inak nebezpečné zvieratá. Pre naloženie a vyloženie schrán s inými zvieratami platia všeobecné ustanovenia o nakládke a vykládke.

(4) Odosielateľ zodpovedá za to, že sa živé zvieratá bez schrán na vozidle vhodne zabezpečili a opatrili.

(5) Sprievodca zásielky je povinný počas prepravy obstarať kŕmenie a napájanie zvierat; pritom dbá na to, aby zdržanie vozidla bolo čo najkratšie.

§ 67
Preprava autobusových zásielok

(1) Pri pravidelnej hromadnej preprave osôb môžu sa prijať na prepravu zásielky, s ktorými sa osoby podávajúce ich na prepravu zároveň neprepravujú (autobusové zásielky).

(2) Autobusové zásielky musia vyhovovať podmienkam ustanoveným v prvej časti pre prijatie vecí ako batožiny s odchýlkou, že celková váha súčasne podávaných zásielok nie je obmedzená; na prepravu sa prijímajú, len pokiaľ je miesto vo vozidle a ak ich preprava neohrozuje bezpečnosť prevádzky.

(3) Autobusové zásielky sa prepravujú zásadne len zo zastávok a do zastávok tej istej autobusovej trate. Dopravca môže miestnou úpravou rozšíriť ich prepravu do zastávok a zo zastávok iných autobusových tratí, vylúčiť prepravu na niektorých tratiach alebo spojoch alebo ju obmedziť, najmä čo do váhy a rozmerov zásielok. Opatrenia uvedené v predchádzajúcej vete je dopravca povinný včas uverejniť výveskami.

(4) Preprava autobusových zásielok sa neobjednáva. prepravná zmluva vzniká prevzatím autobusovej zásielky na prepravu.

(5) Dokladom o prevzatí autobusovej zásielky na prepravu a o splnení prepravnej zmluvy je špeciálny prepravný doklad (prepravenka). Vzor prepravenky určí Ministerstvo dopravy, môže zaviesť aj viac druhov prepraveniek a určiť podrobné podmienky pre ich používanie.

(6) Dovozné sa platí v hotovosti pri odovzdaní zásielky na prepravu. Sadzby dovozného určuje tarifa. Odosielateľ pri preberaní prepravenky je povinný sa presvedčiť, či výška dovozného v nej uvedená zodpovedá sume, ktorú zaplatil. Pri prepravách autobusových zásielok socialistických organizácií sa môže dohodnúť iný spôsob platenia dovozného.

(7) Každý kus autobusovej zásielky musí byť riadne označený adresou prijímateľa i odosielateľa a zastávkou určenia podľa cestovného poriadku.

(8) Odosielateľ je povinný zabezpečiť prevzatie zásielky prijímateľom v zastávke určenia priamo pri vozidle, a to ihneď pri jeho príchode. Dopravca vydá autobusovú zásielku v zastávke určenia osobe, ktorá sa o jej vydanie pri vozidle prihlásila. Dopravca nie je povinný preskúmavať oprávnenosť prijímateľa na odber zásielky. Prijímateľ je povinný na vyzvanie dopravcu preukázať svoju totožnosť občianskym preukazom.

(9) Ak sa na zastávke určenia pri vozidle nikto o vydanie zásielky neprihlásil a odosielateľ nevylúčil náhradné doručenie, môže dopravca vydať zásielku osobe, ktorá má možnosť zásielku prijímateľovi doručiť, pokiaľ svoju totožnosť preukáže a je ochotná zásielku doručiť.

(10) Autobusové zásielky, ktoré sa podľa predchádzajúcich ustanovení neodobrali, dopravca je oprávnený za podmienok ustanovených v § 59 a 60 likvidovať.

(11) Pre prepravu autobusových zásielok opakujúcich sa za rovnakých podmienok (napr. novín, filmov) môžu sa medzi dopravcom a prepravcom dohodnúť odchýlky od predchádzajúcich ustanovení.

§ 68
Preprava zásielok vo vyhlásených prepravných systémoch

Orgán, ktorý vyhlásil zavedenie určitého prepravného systému podľa osobitných predpisov*), môže zároveň vyhlásiť osobitné podmienky pre vykonávanie prepráv v rámci vyhláseného prepravného

systému. Osobitné podmienky sa môžu odchyľovať od všeobecných prepravných podmienok, len pokiaľ ide o

a) objednávanie prepravy (§ 40),

b) preskúmanie zásielky (§ 47),

c) preskúmanie váhy zásielky dopravcom (§ 48 ods. 3),

d) čas podaja a odberu zásielok (§ 50 ods. 1 a 2),

e) postup pri prekážke pri plnení prepravnej zmluvy (§ 69 ods. 3 a 4),

f) spôsob platenia prepravného,

g) zavedenie ďalších majetkových sankcií.

TRETÍ ODDIEL
Dohodnuté prepravné podmienky

§ 69

(1) Prepravcovia a dopravcovia si môžu dohodnúť podmienky odchylné od všeobecných prepravných podmienok, len pokiaľ ide o

a) objednávanie prepravy (§ 40),

b) preskúmanie zásielky (§ 47),

c) preskúmanie váhy zásielky dopravcom (§ 48 ods. 3),

d) čas podaja a odberu zásielok (§ 50 ods. 1 a 2),

e) postup pri prekážke pri plnení prepravnej zmluvy (§ 69 ods. 3 a 4),

f) spôsob platenia prepravného,

g) zavedenie ďalších majetkových sankcií.

(2) Ak povaha určitých opakujúcich sa prepráv vyžaduje odchylnú úpravu niektorej všeobecnej, prípadne osobitnej prepravnej podmienky alebo rozšírenie osobitných prepravných podmienok alebo je všeobecný záujem na jednotnom vykonávaní určitých prepráv väčším počtom prepravcov a dopravcov, prípadne na celom území štátu, môžu sa medzi Ministerstvom dopravy a ústrednými orgánmi nadriadenými organizáciám, ktorých sa tieto prepravy týkajú, dohodnúť jednotné prepravné podmienky. Odchylné podmienky od ustanovených všeobecných a osobitných prepravných podmienok sa môžu dohodnúť len v prípadoch uvedených v odseku 1 a ďalej ešte od podmienok týkajúcich sa dojednania a zmeny prepravnej zmluvy, prepravnej listiny, obalu a označenia zásielky, nakladania, vykladania a vydania zásielky a dodacích lehôt. Ak je to z hľadiska medzinárodných obchodných stykov potrebné, môže Ministerstvo dopravy a Ministerstvo zahraničného obchodu dohodnúť odchýlky aj od ostatných ustanovení prepravného poriadku.

(3) Podmienky dohodnuté podľa odseku 2 sú záväzné, pokiaľ v nich nie je určené inak, pre všetkých dopravcov a prepravcov zúčastnených na príslušných prepravách.

TRETIA HLAVA
Zodpovednosť z nákladnej prepravy

§ 70

(1) Dopravcovia a prepravcovia zodpovedajú z prepravnej zmluvy podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka a Hospodárskeho zákonníka a ustanovení tohto poriadku.

(2) Dopravca zodpovedá za škody, ktoré vzniknú na prepravovanej zásielke úplnou alebo čiastočnou stratou alebo poškodením v čase od prevzatia na prepravu až do jej vydania (§ 58) alebo

do jej likvidácie (§ 60). Dopravca sa zbaví zodpovednosti, ak škoda bola spôsobená

a) okolnosťou, ktorú nemohol dopravca odvrátiť,

b) odosielateľom alebo prijímateľom,

c) vadnosťou zásielky,

d) vadnosťou obalu alebo balenia,

e) zvláštnou povahou prepravovanej zásielky; za takéto škody sa považujú škody vzniknuté prirodzenou povahou zásielky, najmä výbušnosťou, samozápalnosťou, horľavosťou, krehkosťou, vyparovaním, hrdzavením, zmrznutím, hnitím, zaparením a pri živých zvieratách poranením, uhynutím alebo vyhladovaním,

f) na zásielke vyloženej (uskladnenej) za podmienok ustanovených v § 59 ods. 7.

(3) Dôkaz o tom, že strata alebo poškodenie zásielky vznikli z príčin uvedených v ods. 2 písm. a), b) a c), prislúcha dopravcovi. Prepravca je povinný dokázať, že škodu nespôsobila okolnosť uvedená v odseku 2 písm. d), e) a f).

(4) Pokiaľ prepravca nedokáže opak, predpokladá sa, že škoda nevznikla počas prepravy, ak

a) prepravca prevzal zásielku od dopravcu bez toho, že by bol požiadal o spísanie zápisnice o poškodení alebo neúplnosti zásielky (§ 71 ods. 2), a ak bola zvonka nepoznateľne poškodená, bez toho, že by bol poškodenie alebo neúplnosť zásielky oznámil dopravcovi najneskoršie do troch dní po prevzatí zásielky (§ 71 ods. 4);

b) dopravca vydal zásielku za podmienok uvedených v § 58 ods. 3;

c) dopravca vydal zásielku v neporušenom pôvodnom obale (pri zamykateľných obaloch ešte s nepoškodenými plombami alebo zámkami prepravcu).

(5) Údaj prepravnej listiny o váhe zásielky alebo o počte drobných kusov zásielky je dôkazom proti dopravcovi, len

a) ak sa váha alebo počet drobných kusov zistili pri prevzatí zásielky dopravcom a ak to bolo vyznačené v prepravnej listine alebo

b) ak dopravca nesplnil povinnosť dohodnutú s odosielateľom o zistení váhy zásielky jej vážením (§ 48 ods. 2), prípadne o zistení počtu drobných kusov.

(6) Škodu vzniknutú prepravcovi prekročením dodacej lehoty uhradzuje dopravca len do výšky dovozného.

(7) Dopravca zodpovedá prepravcovi aj za škody, ktoré mu spôsobil

a) tým, že ho bez meškania neupovedomil o neprijatí objednávky (§ 40 ods. 11),

b) neuskutočnením prepravy za podmienok ustanovených v § 59 ods. 2.

Dopravca nahradzuje len výdavky vzniknuté prepravcovi zbytočnou prípravou zásielky na prepravu.

TRETIA ČASŤ
Spoločné a záverečné ustanovenia

§ 71
Zápisnice

(1) Okolnosti, ktoré môžu zakladať majetkovú zodpovednosť medzi dopravcom a cestujúcimi, v nepravidelnej hromadnej preprave osôb medzi dopravcom a objednávateľom a v nákladnej preprave medzi dopravcom a prepravcom, sa zisťujú spravidla zápisnicou. Zápisnica je podkladom

pre uplatnenie práv; spisuje ju dopravca pokiaľ možno na mieste, kde sa zistila okolnosť, o ktorej sa vyhotovuje zápisnica, a za prítomnosti zúčastnenej strany.

(2) Ak dopravca zistí porušenosť alebo neúplnosť zásielky alebo okolnosti tomu nasvedčujúce, je povinný zistiť stav zásielky a spísať zápisnicu. Ak príjemca zásielky zistí jej zjavnú porušenosť alebo neúplnosť alebo okolnosti tomu nasvedčujúce, je povinný požiadať dopravcu najneskoršie pri prevzatí zásielky o spísanie zápisnice. Kým dopravca nespíše požadovanú zápisnicu, prijímateľ nie je povinný zásielku prevziať.

(3) Pracovník dopravcu uvedie v zápisnici predbežne zistenú alebo pravdepodobnú príčinu poškodenia (straty) zásielky. Krátku zápisnicu možno urobiť priamo v prepravnej listine, a to priepisom vo všetkých jej dieloch, ktoré sú pri spísaní zápisnice k dispozícii. Inak sa vyhotoví samostatná zápisnica, ktorá sa stáva prílohou prepravnej listiny; prepravca dostane jeden priepis zápisnice. Dopravca je oprávnený svojím odborným zamestnancom spísať dodatočne u príjemcu a v spolupráci s ním podrobnú zápisnicu o rozsahu poškodenia alebo straty zásielky a o všetkých okolnostiach rozhodných pre zistenie zodpovednosti organizácií a osôb zúčastnených na preprave.

(4) Ak ide o zvonka nepoznateľné poškodenie alebo neúplnosť zásielky zistenú až po jej vydaní, prijímateľ zásielky je povinný oznámiť to najneskoršie do troch dní po jej prevzatí dopravcovi; dopravca sa môže o povahe, rozsahu a pravdepodobnej príčine poškodenia u prijímateľa presvedčiť, prípadne spísať dodatočne zápisnicu.

(5) Ak dopravca spisuje zápisnicu v neprítomnosti cestujúceho, objednávateľa nepravidelnej hromadnej prepravy osôb alebo prepravcu, prizve k zisteniu okolností, pokiaľ je to možné, orgán spoločenskej kontroly alebo aspoň jednu osobu, ktorá nie je pracovníkom dopravcu.

(6) Správnosť zistení obsiahnutých v zápisnici potvrdia podpisom osoby, ktoré sa zúčastnili na jej zostavení. Ak osoba zúčastnená na zostavení zápisnice nesúhlasí s jej obsahom, uvedie v nej, s ktorým údajom nesúhlasí a z akého dôvodu, a takto doplnenú zápisnicu podpíše. Ak zápisnicu odmietne podpísať pracovník prepravcu a v zápisnici neurobil záznam podľa predchádzajúcej vety, prepravca je povinný dokázať, že údaje zápisnice nie sú správne. Ak osoba zúčastnená na zostavení zápisnice ju odmietne podpísať, treba v nej uviesť meno, prípadne aj dôvody odmietnutia.

§ 72
Preplatky a nedoplatky

Dopravca, cestujúci, objednávatelia nepravidelnej prepravy osôb a prepravcovia sú povinní zaplatiť nedoplatky a vrátiť preplatky, pokiaľ ich zistia, bez toho, že by vyčkali reklamáciu alebo výzvu na zaplatenie. Tarifa môže určiť, že socialistické organizácie nevracajú sumy nedosahujúce určitú minimálnu výšku.

§ 73
Reklamácia

(1) Všetky práva, ktoré má oprávnený z prepravy alebo v súvislosti s prepravou, musí reklamovať u dopravcu, inak tieto práva zanikajú.

(2) Ak sa žiada o vrátenie súm zaplatených dopravcovi, na podanie reklamácie je oprávnený ten, kto sumu zaplatil. V ostatných prípadoch je oprávnený

a) v pravidelnej preprave osôb cestujúci,

b) v nepravidelnej preprave osôb objednávateľ prepravy,

c) v nákladnej preprave prijímateľ, a ak ide o úplnú stratu zásielky, odosielateľ.

Ak reklamuje ten, kto nie je podľa predchádzajúcej vety na reklamáciu oprávnený, musí pripojiť písomný súhlas oprávneného.

(3) Reklamáciu musí podať oprávnený, ak žiada o vrátenie zaplatených súm, v tej organizačnej jednotke, ktorej sumu zaplatil. V ostatných prípadoch

a) cestujúci v tej organizačnej jednotke dopravcu, ktorá uskutočňovala jeho prepravu,

b) objednávateľ v nepravidelnej preprave osôb a prepravca v tej organizačnej jednotke dopravcu, s ktorou sa dojednala prepravná zmluva.

Ak sa platná reklamácia podala v organizačnej jednotke nepríslušnej na jej vybavenie, postúpi ju táto jednotka ihneď príslušnej organizačnej jednotke; postúpením reklamácie sa na včasnosti jej podania nič nemení.

(4) Objednávatelia prepravy a prepravcovia môžu podať reklamáciu len písomne. Ak cestujúci uplatňuje právo ústnou reklamáciou, dopravca o nej vyhotoví zápisnicu. V reklamácii musí oprávnený vymedziť svoje požiadavky a stručne ich zdôvodniť. Ďalej musí pripojiť doklady osvedčujúce oprávnenosť jeho nároku a správnosť výšky požadovanej sumy, najmä doklad o zaplatení sumy, vrátenie ktorej sa požaduje, rovnopis vyhotovenej zápisnice, a ak ide o nákladnú prepravu, ešte príslušný diel prepravnej listiny.

(5) Oprávnený musí uplatniť právo u dopravcu bez zbytočného odkladu najneskoršie do šiestich mesiacov,

a) ak ide o objednávateľa v nepravidelnej preprave osôb, odo dňa, keď sa preprava vykonala alebo sa mala vykonať;

b) ak ide o prepravcu, ktorým je socialistická organizácia, odo dňa vzniku prepravnej zmluvy;

c) ak ide o odosielateľa, ktorým je občan, odo dňa prevzatia zásielky na prepravu, a ak ide o prijímateľa, ktorým je občan, odo dňa vydania zásielky;

d) od udalosti zakladajúcej právo v ostatných prípadoch.

(6) Ak reklamácia nemá náležitosti uvedené v odseku 4, dopravca ihneď vyzve reklamujúceho na jej doplnenie a určí primeranú lehotu, nie kratšiu ako 8 dní. Ak sa reklamácia doplní v určenej lehote, platí, že reklamácia sa riadne podala.

(7) Socialistické organizácie nemôžu uplatňovať svoje práva voči dopravcovi, ak požadovaná suma v jednotlivom prípade neprevyšuje 10 Kčs. Toto obmedzenie práva neplatí, ak sa prípady odôvodnených reklamácií sústavne opakujú.

§ 74
Vybavenie reklamácie

(1) Dopravca je povinný vybaviť reklamáciu a písomne upovedomiť reklamujúceho o uznaní alebo zamietnutí jeho požiadaviek, a to do troch mesiacov začínajúc dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa reklamácia podala na poštu alebo sa osobne predložila, prípadne ústne uplatnila.

(2) Ak dopravca celkom alebo sčasti zamietne právo uplatňované reklamáciou, je povinný toto stanovisko zdôvodniť.

§ 75
Premlčanie a zánik práv z prepravy

Premlčanie práv občanov sa spravuje ustanoveniami Občianskeho zákonníka; zánik práv socialistických organizácií sa spravuje ustanoveniami Hospodárskeho zákonníka.

§ 76
Prechodné ustanovenie

Kým vyjdú osobitné predpisy o preprave nebezpečných vecí v cestnej doprave, platia obdobne predpisy pre ich prepravu na železnici.*)

§ 77
Zrušovacie ustanovenia

Zrušujú sa

1. vyhláška Ministerstva dopravy č. 198/1953 Ú.l. (251/1953 Ú.v.). ktorou sa vydáva automobilový prepravný poriadok, v znení vyhlášky Ministerstva dopravy č. 32/1955 Ú.l. (Ú.v.),
2. vyhláška Ministerstva dopravy č. 214/1958 Ú.l. (Ú.v.) o nákladnej tarife automobilovej dopravy a o cenách zasielateľských služieb,
3. § 6, 7, 10 ods.2, § 12 ods. 3, § 21 a 22 vyhl. č. 3/1962 Zb. o riadení nákladnej automobilovej dopravy národnými výbormi.

§ 78
Účinnosť

(1) Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. júlom 1964.

(2) Ustanovenie § 43 nadobúda účinnosť dňom, ktorý určí Ministerstvo dopravy a vyhlási v Prepravnom a tarifnom vestníku; ostatné ustanovenia prepravného poriadku, v ktorých sa hovorí o prepravnej listine, sa do tých čias vzťahujú na platné prepravné doklady.**)

Minister: Indra v. r.

*) Ceny a cenové podmienky upravujú tarify cestnej osobnej a nákladnej dopravy, a ak ide o občiansku výpomoc, § 384 a nasl. Občianskeho zákonníka.

**) Pre túto prepravu platí mestský prepravný poriadok (vyhláška Ministerstva dopravy č. 127/1964 Zb.).

***) T. č. vyhláška Ministerstva dopravy č. 266/56 Zb., ktorou sa vydáva prepravný poriadok pre železničnú a automobilovú prepravu kusových zásielok.

*) Vyhláška Ministerstva dopravy č. 3/1962 Zb. o riadení nákladnej automobilovej dopravy národnými výbormi.

*) Príloha 1 k železničnému prepravnému poriadku.

**) Určené sú vyhláškou Ministerstva dopravy č. 190/1953 Ú.l. (234/1953 Ú.v.) o povinnom vedení záznamov o výkonoch nákladnej automobilovej dopravy.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.